Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXII., št. 161 | Ljubljana, petek 11. julija 1941-XIX | Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 34-92 in 33-92.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno L. 12.—, za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.

Rokopisi se ne vračajo.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Naraščajoč nemški pritisk na vzhodu

Bitka tankov ob estonski meji — Ogorčeni boji pri Borisovu — Močno udejstvovanje letalstva

Stockholm, 10. jul. d. Na vseh odsekih fronte se je nemški pritisk na sovjetske obrambne črte ponovno zelo ojačil in se bijejo zlasti na baltiškem in osrednjem bojišču silno ogorčene borbe med nemškimi in sovjetskimi motoriziranimi edinicami.

Pri Ostrovu v bližini bivše tromeje med Estonsko, Letonsko in Sovjetsko unijo so sovjetske čete, ki jim je po nemški okupaciji Ostrova grozil prodor obrambnih črt, izvršili silovit protinapad s težkimi tanki in močno podporo letalstva. Borbe se tu nadaljujejo z veliko ogorčenostjo in naraščа nemški pritisk v smeri proti Leningradu na eni kakor tudi v smeri proti Moskvi na drugi strani čim dalje bolj.

Na osrednjem odseku fronte je glavno prizorišče bojev med Polockom in Lepelom zapadno od Vitebska. Tudi na tem odseku skušajo sovjetske čete z neprestanimi protinapadi ustaviti nezadržno prodiranje nemških motoriziranih oddelkov. Tankovska bitka, ki je na tem področju v teku, je po obsegu, kakor sodijo nekateri švedski vojaški opazovalci, podobna veliki bitki pri Lucku. Tudi tu je na obeh straneh v borbi velikansko število tankov in vsakovrstnih drugih oklopnih vozil. Sovjetska vojska, ki se obupno brani, je utrpela že velikanske izgube.

Ponovno se je povečala tudi nemška ofenziva na področju pri Minsku ter se bijejo ogorčene borbe okrog Borisova. Verjetno je, da so mesto nemške čete že osvojile.

Južno od osrednjega bojišča se prav tako nadaljujejo ogorčene borbe med nemškimi in madžarskimi motoriziranimi oddelki in sovjetsko obrambo, zlasti na področju pri Černovicah med rekama Seretom in Prutom.

Razen teh borb, ki so se razvile kot posledica nemških ofenzivnih operacij pa se zlasti na osrednjem odseku z vso naglico nadaljuje likvidacija sovjetskih gverilskih čet, ki skušajo motiti transporte oskrbe in rezerv v prve bojne črte. Delovanje teh čet je že občutno popustilo in se s tem odstranjuje glavna ovira za načrtno nadaljevanje nemške ofenzive na vseh glavnih odsekih fronte.

Na Finskem bojišču so bile včeraj glavne operacije na Karelski ožini, kjer so sovjetske čete enako kakor drugod skušale s protinapadom razbremeniti se pritiska nemških in finskih čet. Sovjetska vojska je utrpela občutne izgube svojih najtežjih tankov, ki so jih tod poslali v obrambo.

Letalstvo slej ko prej v velikem obsegu sodeluje tako v operacijah v sami bojni črti kakor tudi v zaledju. Nemška letala so zlasti v baltiškem odseku ponovno bombardirala važne železniške proge in križišča, tovorne kolodvore in železniške transporte. Sovjetsko letalstvo je izvršilo več bombnih napadov na nezaščitena finska mesta, med drugim tudi na Helsinki, ter je skušalo večkrat preleteti rumunsko petrolejsko področje in bombardirati rumunske luke ob Črnem morju in Dunavu. Sovjetsko letalstvo je pri tem utrpelo hude izgube v letalskih borbah ter od ognja rumunskega in nemškega protiletalskega topništva.

kolone na pohodu so bile razpršene, mnogo tovornih avtomobilov in drugih vozil je bilo razdejanih in zažganih. Številni napadi so veljali zopet tudi železniškim progam, kolodvorom in vlakom. Proge so bile razdejane in vlaki vrženi s tračnic. V baltiških pokrajinah je nemško letalstvo z velikimi silami napadlo kolone sovjetske vojske, ki so na umiku.

Tudi v torek je po uradnih podatkih nastopilo nemško letalstvo z velikimi silami in dobrim uspehom tako v zaledju za bojiščem kakor tudi na bojišču samem. Na mnogih točkah fronte je nemško letalstvo pripomoglo vojski k odločilnim uspehom. V zaledju sta bili tega dne bombardirani predvsem obe glavni progi, ki vodita na osrednjem odseku bojišča proti notranjosti Rusije. Uničenih je bilo 21 vlakov na progi. Močni napadi so bili usmerjeni proti železniškima progama Žitomir—Kijev ter Podolsk—Nevel. Oddelki nemške vojske so prodrli do nekega sovjetskega letališča in so pri tem zajeli 52 sovražnih letal. Dve nadaljnji letali je zajel oklopni oddelek. V torek je bilo skupno uničenih 128 sovjetskih letal, izmed njih 79 v letalskih bitkah.

O priliki napada sovjetskih letal na neko nemško letališče na bojišču je bilo v torek vseh 27 sovjetskih bombnikov že po kratki borbi sestreljenih. O priliki napada 42 sovjetskih bombnikov na rumunsko obalo Črnega morja je bilo sestreljenih 33 sovjetskih letal, 6 nadaljnjih pa je bilo tako poškodovanih, da so najbrže prav tako izgubljena.

Angleži bi se radi polastili ruskega brodovja

Berlin, 10. julija d. Londonski list »Financial News« se že sedaj bavi z vprašanjem, kako bi bilo mogoče uporabiti v angleške svrhe sovjetsko trgovsko brodovje. List pravi, da bodo angleški odposlanci, ki so bili poslani v Moskvo, poleg tehničnih, gospodarskih in vojaških vprašanj proučili tudi vprašanje, kakšno vlogo naj bi igralo sovjetsko ladjevje v splošnih prizadevanjih zaveznikov. List nato še poudarja, da razpolaga sovjetska trgovska mornarica z mnogimi ladjami vseh vrst v raznih delih sveta, zlasti v ameriških lukah.

Istočasno torej, ko angleška propaganda skuša naslikati položaj sovjetske vojske kot še dokaj ugoden, se Angleži že zanimajo za to, kako bi si mogli prisvojiti sovjetsko trgovsko brodovje. V vsakem primeru je sovjetska trgovska mornarica primeroma neznatna. L. 1939 je imela Sovjetska Rusija približno 1,300.000 ton trgovskih ladij. Po zasedbi baltiških držav je dobila Rusija še nadaljnjih 370.000 ton. Vse to brodovje pa je Rusija seveda rabila za svoje lastne potrebe.

Nemški listi o izjavah Litvinova

Berlin, 10. jul. s. Govoreč o govoru v angleškem jeziku, ki ga je imel po radiu Litvinov-Finkelstein, podčrtava vse nemško časopisje danes z ostrimi izrazi zopetno pojavo tega znanega sovjetskega diplomata na politični pozornici. »Völkischer Beobachter« pravi, da je hotel Litvinov govoriti o tucatu držav, ki da so izgubile svojo neodvisnost ali pa del svojega ozemlja, pa vendar ni imenoval nobenega imena. Prav lahko bi bilo, da bi pričel Litvinov naštevati pri Finski, Estonski, Letonski, Litvi, vzhodni Poljski in Besarabiji. Vse trditve tega sovjetskega diplomata so značilni izrazi zopernega židovskega značaja in odmev, ki ga je imel govor v Londonu, ne kaže drugega kakor sorodstvo in identičnost naziranj med boljševizmom in plutokracijo. Dejansko sta eno in drugo obliki židovstva. Litvinov-Finkenstein je uspel kot jasni predstavnik mednarodnega židovstva ter je indirektno pokazal, kako nujno je za vzpostavitev miru in reda v Evropi dokončno uničenje židovsko-boljševiško-plutokratske himne, ki na vse načine izpodkopava srečo in dobro narodov.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« podaja pregled udejstvovanja sovjetske diplomacije v zadnjih letih, in katerega je razvidno, kakšne so bile vedno funkcije sovjetskih predstavnikov v inozemstvu, namreč agitatorjev in agentov boljševiško-židovske internacionale, istočasno pa funkcije posredovalcev med plutokracijo in boljševizmom, ki so zedinjene v pokorščini nemoralnemu židovstvu.

Sovjetske koncesije Ameriki na Daljnem vzhodu

Stockholm, 10. julija. d. Kakor poroča moskovski radio, je tajnik sovjetskega informacijskega ministrstva Lozovski skušal z demantijem razpršiti veliko pozornost ki so jo v vsem svetu zbudile iz raznih virov prihajajoče informacije, da namerava Sovjetska zveza v zameno za ameriški vojni material preputiti Zedinjenim državam Kamčatko ter še več nadaljnjih področij na svojih obalah na Daljnem vzhodu. Razumljivo je, da so te informacije zlasti v Japonski zbudile precejšnjo zaskrbljenost, ker je nedvomno, da bi Zedinjene države na odstopljenih področjih zgradile svoja oporišča, ki bi v znatni meri otežkočila položaj Japonske na Daljnem vzhodu.

Boji ob finski meji

Vpad finske vojske na sovjetsko ozemlje pri Ladoškem jezeru

Helsinki, 10. julija d. Vrhovno poveljništvo finske vojske je objavilo snoči naslednje vojno poročilo:

Ob južnovzhodni meji izvidniške akcije in topovski ogenj. V odseku pri Lahtenfoji ob severnem bregu Ladoškega jezera so finske čete prodrle 10 km daleč na sovražno ozemlje. Pri tem je bilo zaplenjenih 8 sovražnih topov, več strojnic in drugega vojnega materiala. Vsi sovražni poskusi prodorov preko meje so bili odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Do torka zvečer je bilo uničenih 41 sovražnikovih tankov.

Ob vzhodni meji se operacije po načrtu nadaljujejo. Naše čete so zasedle kraje Repola, Fokinjervi, Kontimi, Kostana in Ulanka v sovjetski Kareliji.

Naše letalstvo je uspešno napadlo sovražna letališča, transporte in zbirališča vojske. Doslej je bilo 73 sovražnih letal sestreljenih. Štiri lastna letala pogrešamo, toda pilot enega izmed njih se je rešil s padalom.

Helsinki, 10. julija d. Dodatno k snočnjemu finskemu vojnemu poročilu javljajo še naslednje:

V Kareliji prodirajo finske čete na 300 km široki fronti južno od Panajervija na sovjetsko ozemlje. Sovjetske čete nudijo tu le primeroma majhen odpor. Najdalje so prodrle finske čete 60 km v Rusijo.

Ob južnovzhodni fronti so se finske čete v smeri na Uukunjeni in Rahtinlahti nevarno približale važni železniški progi Viborg-Sortavala.

Edinice finske vojne mornarice so zadnje dni potopile 5 sovražnih ladij, med njimi dve veliki transportni ladji, katerih ena je imela 4000 ton. Dve drugi ladji sta bili močno poškodovani. Vse te ladje so služile za evakuacijo sovjetskih čet iz Revala in Hangöja.

V Hangöju je finsko topništvo uspešno obstreljevalo utrdbe, oklopna vozila in municijska skladišča sovražnika.

Nočni letalski napad na Helsinke

Helsinki, 10. jul. d. Preteklo noč so sovjetska letala zopet močno napadla finsko glavno mesto. Navzlic močnemu streljanju protiletalskih baterij v zunanjih mestnih okrajih, se je manjšemu številu sovjetskih bombnikov posrečilo prodreti tudi nad notranje mestne okraje. Kolikor je bilo mogoče doslej ugotoviti, je napad zahteval 17 mrtvih in 156 ranjenih, po večini med civilnim prebivalstvom. Več poslopij je bilo porušenih.

Helsinki, 10. jul. ir. **Finsko vojaštvo je včeraj na periferiji Helsinkov zopet polovilo več novih skupin sovjetskih padalcev.** Včeraj je bil v Helsinkih dvakrat letalski alarm, ne da bi se pripetili posebni incidenti. V dosedanjih letalskih napadih na Helsinke je bilo med civilnim prebivalstvom ubitih okoli 20 oseb, ranjenih pa 106 oseb.

Helsinki, 10. jul. s. Uradno poročajo, da se je v sredo zjutraj skupina 9 finskih letal spoprijela s skupino sovjetskih letal, ki je bila mnogo močnejša. Osem sovjetskih letal je bilo sestreljenih, ostala pa so se naglo oddaljila, vendar je finska skupina zadelsa najmanj še šest sovjetskih letal. Po bitki, ki je trajala okoli deset minut, so se finska letala vrnila brez izgub na svoje oporišče.

Nemška vojska zasedla Ostrov ob estonski meji

Berlin, 10. jul. d. V teku bojev so v torek nemške čete zajele na vzhodnem bojišču več tisoč sovjetskih ujetnikov. Orožje in municija vseh vrst so bili zaplenjeni.

Na severnem bojišču v Baltiku je nemška vojska, zlasti letalstvo, z energičnimi napadi preprečilo sovjetskim četam, da bi se umaknile na nove postojanke. Včeraj je bila zasedena močna sovjetska trdnjava Ostrov. Na Estonskem je nemška vojska zasedla mesti Pelini in Pernau.

Na finskem bojišču so nemške čete zavzele močno sovjetsko trdnjavo Sala.

Madžari prekoračili reko Zbruč

Budimpešta, 10. jul. d. Včerajšnje madžarsko vojno poročilo javlja:

Naši hitri oddelki so prodrli do reke Zbruč in so sedaj v boju za prehod preko reke. Mnogo so pripomogli k uspehom, ki so jih pri prodoru dosegle pionirske čete, kolesarski oddelki madžarske vojske.

Zbruč je dotok Dnjestra, v katerega se zliva na stari meji Bukovine v bližini Hotina.

Zloraba bele zastave

Berlin, 10. julija d. Ugotovljeno je, da so sovjetski vojaki na vzhodnem bojišču ponovno zlorabili uporabo bele zastave ter so sploh poskušali z navidezno predajo zavesti nemško vojsko v zmoto. Tako javlja neki podporočnik, da se je pri Vornikih sovjetski oddelek z dvignjenimi rokami približal na 30 m nemškim postojankam, kakor da se hoče predati, potem pa so nenadoma pričeli sovjetski vojaki streljati. Sličen primer se je dogodil pri Rovnu, kjer so sovjetski vojaki mahali z belimi robci, ko pa so se potem približali njihovim postojankam nemški parlamentarci, so otvorili nanje ogenj. Tudi v drugem odseku na istem področju so napadli sovjetski vojaki nemške parlamentarce.

Boji v zraku

Berlin, 10. julija. ir. Včeraj so nemška letala bombardirala sovjetske kolone, ki se umikajo iz baltiških dežel. eKr so v teku prejšnjih napadov nemška letala razrušila sovjetski vojski več mostov za umik, so skušali sovjetski pionirji zgraditi pontonske mostove, ki naj bi omogočili četam umik pred Nemci. Novi nemški letalski napadi pa so te namere preprečili. Nemška letala so razpršila tudi cele kolone vojske na umiku, zadela mnogo tovornih avtomobilov in železniških prog ter vrgla vlake s tračnic.

Berlin, 10. jul. d. Po informacijah z merodajnega mesta so v sredo nemška letala zopet z velikim uspehom bombardirala sovjetske postojanke v zaledju. Čeprav so podatki o včerajšnjih letalskih operacijah šele samo delno na razpolago, je vendarle že sedaj znano, da so bila razdejana v teku nemških letalskih napadov vozila vseh vrst in so bili na ta način preprečeni poskusi sovražnika, da bi poslal ojačenja na bojišče. Sovražne

Ponovno bombardiranje Cipra

Odbit sovražni napad pri Tobruku

Glavni Stan Oboroženih Sil je objavil 10. julija naslednje 400. vojno poročilo:

Na Cipru so naši letalski oddelki napadli oporišče v Nikoziji in povzročili škodo ter znatne požare. Naša letala so v bližini obale Cipra torpedirala parnik s 5.000 tonami.

Angleška lovska letala so v Sicilskem prelivu napadla naš sanitetni hidroplan.

Južno od Sicilije so naša lovska letala sestrelila letalo tipa Hurricane.

V severni Afriki je bil na fronti pri Tobruku pognan v beg sovražni oddelek, ki so ga podpirala oklopna vozila.

Letalske sile osi so bombardirale v pristanišču Tobruka zasidrane ladje in utrjene postojanke.

Napadena so bila tudi sovražna letalska oporišča vzhodno od Sidi el Barranija ter povzročeni požari. Uničenih je bilo mnogo angleških letal.

Sovražna letala so napadla Bengazi in Tripoli. V Tripoliju je bilo izmed 7 napadajočih letal dvoje sestreljenih od protiletalske obrambe, 4 pa od lovskega letalstva.

V vzhodni Afriki so čete neke utrdbe v Amari hitro preprečile poskus sovražnika, da bi se približal našim postojankam. V odseku pri Uolchefitu živahno udejstvovanje topništva.

Včeraj popoldne so angleška letala v nizkem poletu napadla Sirakuzo in ponoči napadla Neapelj, kjer je bilo med civilnim prebivalstvom 14 ljudi ubitih in 30 ranjenih.

Izpraznjevanje Aleksandrije

Rim, 10. julija. ir. Iz Kaira poročajo, da je bilo s področja okoli Aleksandrije in Sueškega prekopa zaradi neprestanih letalskih napadov evakuiranih že 325.000 ljudi. Evakuacija postavlja posebno težke zahteve za prevoz in nastanitev beguncev. Pri Aleksandriji so zgradili posebna begunska taborišča. V Aleksandriji sami je normalno življenje skoraj popolnoma prenehalo, ker je večina trgovin zaprtih in tudi tovarne in delavnice ne obratujejo več. O priliki nedavnega letalskega napada je bila poškodovana tudi glavna vodovodna cev, ki je še doslej niso mogli popraviti, ker primanjkuje delavcev-specialistov.

Turški tisk o italijanskem junaštvu

Carigrad, 10. jul. s. Turški listi pišejo z izrazi občudovanja o junaškem odporu italijanskih čet v vzhodni Afriki in poudarjajo, da so se čete pod poveljstvom generala Gazzere morale vdati zaradi pomanjkanja živil in municije, ne pa zaradi angleške premoči. Pogum italijanskih čet je priznal tudi sovražnik, ki je dal vso čast njihovemu junaštvu. Listi pišejo razen tega, da je bila vojna v italijanski Vzhodni Afriki popolnoma drugačna kakor dosedanje vojne ter da v zgodovini nima primera. Polnih 11 mesecev se je ta junaška peščica mož, ki ni dobivala nitij enega patrona in niti prgišča moke, žilavo upirala nasprotniku, čeprav je vedela, da je popolnoma odrezana od ostalega sveta. Za italijanske posadke v Abesiniji ni bilo druge izbire, kakor da se bore kolikor se le da, ter da visoko dvignejo čast domovine. To nalogo so vojaki vršili s predrzno taktiko in z neprekosljivo hrabrostjo, ki zaslužita občudovanje vsega sveta.

Nemško vojno poročilo

Uspešni boji na finski fronti

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. julija. Vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Operacije na vzhodu napredujejo nezadržno. Na finski fronti so nemški oddelki 8. julija, podprti od obkoljevalne akcije finskih čet zavzeli po večdnevnih bojih zelo utrjeno Sallo. Sovjetska divizija, ki se je tamkaj borila, je bila razbita.

V severni Afriki so bili zavrnjeni krajevni sunki sovražnih oklopnih voz pri Tobruku. Nemška bojna letala so dne 8. in 9. julija uspešno z bombami obmetavala vojaške cilje v pristanišču Tobruku in letališče jugovzhodno od Marsa Matruha. Severno od Soluma je bil angleški rušilec zadet z bombo.

Močnejše sile nemških bojnih letal so preteklo noč zanetile požare v letalskih lopah zapadno od Ismailiana ob Sueškem prekopu.

V borbi proti angleški preskrbovalni plovbi je uničilo letalstvo v pretekli noči 5 trgovskih ladij s skupno 21.000 tonami, ki so plule v zavarovanem konvoju severno od New Kaya. Bombardiralo je uspešno tudi pristaniške naprave ob vzhodni in južnovzhodni obali angleškega otoka. V noči na 9. julij so severno od Berwicka bojna letala hudo poškodovala nadaljnjo veliko trgovsko ladjo.

Na obali ob Kanalu so včeraj lovci sestrelili 17, protiletalsko in mornariško topništvo pa po eno angleško letalo.

Angleška bojna letala so zadnjo noč bombardirala razne kraje v zapadni Nemčiji. Izgube med civilnim prebivalstvom so neznatne. Bolnišnica v Betchelu pri Bielefeldu je bila zopet obmetana z zažigalnimi bombami. Pri teh napadih je lovska in protiletalska obramba sestrelila štiri letala, mornariško topništvo pa dve.

Stotnik Baltasar, ki je bil odlikovan s hrastovim listom k viteškemu križu Železnega križa in je s svojimi 40. zmagami v zraku v velikem sodeloval pri omenjenih uspehih letalstva, je junaško padel v zmagovitih letalskih bojih nad Kanalom. Z njim je izgubilo letalstvo enega najhrabrejših lovcev.

Letalska vojna na zapadu

Napadi na južnovzhodno Škotsko — Ogorčenje v Franciji zaradi angleških bombardiranj

Stockholm, 10. jul. d. Kakor je bilo davi v Londonu objavljeno, je bila aktivnost nemškega letalstva nad Veliko Britanijo v noči na četrtek manjšega obsega kakor v prejšnjih nočeh. Le posamezna nemška letala, pravi poročilo britanskega letalskega ministrstva, so preletela obalne predele, po večini v vzhodni in severnozapadni Angliji. Posamezna letala so metala bombe tudi v severnem delu industrijske osrednje Anglije ter na razne kraje na jugozapadu.

Včeraj so se preko dneva nemška letala pojavila tudi nad severnozapadnim Midlandom ter na posameznih točkah v severni in jugozapadni Angliji.

San Sebastian, 10. jul. ir. Uradno angleško poročilo javlja, da so preteklo noč nemška letala koncentrirala svoje napade na obalo angleškega otočja, bombe pa so bile vržene tudi na južnovzhodno Škotsko. Povzročeno je bilo nekaj škode.

Berlin, 10. jul. d. V noči na četrtek so britanska letala preletela več krajev v zapadni Nemčiji. Kakor javljajo davi z merodajnega mesta, so bila tri napadajoča angleška letala sestreljena. Zažigalne bombe, ki so jih metala britanska letala, kakor tudi rušilne bombe, so zahtevale nekaj človeških žrtev med civilnim prebivalstvom na prizadetih področjih. V raznih krajih je bilo več oseb ubitih in ranjenih. Zažigalne bombe so povzročile največjo škodo v stanovanjskih okrajih. Zadetih je bilo zopet tudi nekaj bolnišnic.

Berlin, 10. jul. ir. Zadnje noči so angleška letala ponovno napadla mesto Münster, znani sedež škofije, kjer je mnogo znamenitih starodavnih cerkva. Dve izmed takih zgodovinsko znanih cerkva sta bili v noči na 9. t. m. zadeti od angleških letalskih bomb. Čeprav je bila noč jasna in je svetil mesec tako, da so se angleški letalci gotovo lahko orientirali, so vrgla angleška letala iste noči bombo tudi na bolnišnico v Münstru, ki je bila jasno označena z znaki Rdečega križa.

Berlin, 10. jun. (DNB). Britanska letala so v teku zadnjih svojih operacij nad francoskim ozemljem dvakrat bombardirala mesto Lille. Napadi so bili izvršeni v dveh zaporednih valovih in so britanske bombe pri tem ubile 19 ljudi, dočim je bilo okrog 60 civilistov ranjenih. Nemške bombe so našle žrtve po večini med francoskim delavstvom. Ta napad britanskega letalstva je izzval v vsej francoski javnosti vciiko ogorčenje. Tako na primer piše današnji francoski list »Petit Parisien«, da je britansko letalstvo neusmiljeno morilo francosko delavstvo ter si išče žrtev na krajih, ki nimajo prav nobenega vojaškega pomena.

Berlin, 10. jul. d. V teku napadov, ki so jih včeraj popoldne zopet skusila angleška letala proti zasedenemu francoskemu ozemlju ob Kanalu, je bilo 17 angleških letal sestreljenih.

Naknadno je bilo ugotovljeno, da je v noči na sredo nemški bombnik ob vzhodni angleški obali sestrelil še eno angleško letalo tipa Hurricane.

Halifax se bo vrnil iz Amerike

Stockholm, 10. julija d. Kakor poročajo iz Londona, potrjujejo v tamkajšnjih službenih krogih verzijo, da se bo angleški poslanik v Washingtonu lord Halifax bržkone v kratkem vrnil v London, pripominjajo pa, da bo to samo kratek obisk sličnega značaja, kakor obisk oziroma začasni povratek ameriškega poslanika v Londonu Winanta, ki je prav tako pred kratkim odšel na obisk v Washington. V teh krogih pripominjajo, da bo imel Halifax ob tej priliki razgovore z britanskim ministrskim predsednikom. V nasprotju s temi informacijami iz britanskih službenih krogov pa piše današnji londonski »News Chronicle«, da se lord Halifax bržkone ne bo več vrnil nazaj na poslaniško mesto v Washingtonu. List namiguje, da je bilo zadržanje lorda Halifaxa med špansko državljansko vojno in konferenco v Monakovu take narave, da je onemogočilo izvršitev »gotovih zelo važnih stvari«. Kakšne važne stvari bi utegnile biti, londonski listi podrobno ne navajajo.

Obnovite naročnino!

Po ameriški zasedbi Islanda

Zedinjene države si ustvarjajo nevarnost za svoje trgovsko brodovje

Stockholm, 10. jul. d. Kakor poroča londonski dopisnik švedskega »Göteborškega trgovskega in mornariškega lista«, tolmačijo v Londonu ameriško okupacijo Islanda na splošno tako, da je Amerika odločena organizirati lastne konvoje za prevoz ameriškega vojnega materiala v Anglijo. Kakor nadalje trdi isti dopisnik, se je ameriški admiral Stirling celo izrazil, da morajo Zedinjene države pač pričeti računati z izgubami v svojem trgovinskem brodovju. Admiral Stirling je celo namignil, da je treba računati z neizogibnimi incidenti na morju. K temu je seveda po svoje pripomnil, da bi nepriateljsko stanje, ki bi ga to utegnilo sprožiti na Atlantiku, lahko preprečila Nemčija na ta način, če bi se njene ladje izogibale tistih pomorskih poti, po katerih bodo plule ameriške ladje. Na koncu je admiral Stirling še drzno pripomnil: »V primeru, ako bi nemške ladje streljale, bodo topovi Zedinjenih držav seveda odgovarjali.«

Isti švedski list navaja nadalje pisanje londonskega lista »Daily Telegrapha«, ki objavlja mnenje svojega washingtonskega dopisnika, po katerem je Roosevelt v zadevi Islanda edino prav ravnal, ko je brez obotavljanja pristopil k dejanjem. Po mnenju tega dopisnika bi se po stari praksi, če bi Roosevelt možnost zasedbe Islanda spravil najprej pred kongres, lahko ta akcija zavlekla v nedogled, od česar bi imela Velika Britanija le veliko škodo.

Stockholm, 10. jul. d. Kakor javljajo londonski dopisniki švedskih listov, si v Londonu po zasedbi Islanda obetajo zlasti znatno pospešenje dobav ameriških letal. V Londonu računajo, da bodo ameriški bombniki, namenjeni za Anglijo, sedaj leteli preko Nove zemlje, Grenlandije in Islanda, kar pomeni mnogo varnejšo pot, kakor pa je bila ameriškim letalom možna prej, dokler še ni bila dana možnost za zasilno pristajanje na Islandu.

Stockholm, 10. jul. s. »Aftenbladet« komentira zasedbo Islanda in piše, da je mirnemu skandinavskemu izseljevanju v Zedinjene države sledilo sedaj ameriško protiizseljevanje z oklopnimi križarkami in topovi. List pravi, da se morejo razlogi, ki jih je navedel Roosevelt za upravičenje svoje agresivnosti, razširiti na ves sever in še na druge točke zemeljske oble. Zedinjene države niso mogle pričakovati nikake nevarnosti od Islanda. List omenja komedijo s proglasitvijo islandske neodvisnosti, ki je bila izvršena v anglosaški režiji in ki je prevarila nacionalni sentimentalizem osamljene severne dežele. Zasedba Islanda predstavlja ameriško ekspanzivnost proti Evropi ter ograža skandinavski sever.

Angleška izmišljotina

Rim, 10. jul. ir. Angleški radio je objavil davi ob 0.45, da je odredil zasedbo Islanda mornariški minister Knox na izrecno povelje predsednika Roosevelta, ker so bile sovražne vojne ladje opažene v območju zapadne poloble. Ta netočna trditev angleškega radia predstavlja očividno samo poskus pomirjenja angleškega javnega mnenja, ki je razburjeno, ker je Anglija pristala na koncesijo Ameriki na popolnoma evropskem področju in v neposredni bližini Anglije same.

Ostra kritika izolacijonistov

Washington, 10. julija. d. Znani izolacionistični senator Wheeler je ponovno ostro nastopil proti Rooseveltovim svojevoljnim akcijam, izmed katerih mnoge niso našle odobritve kongresa. Posebno ostro se je izrazil proti Rooseveltovi svojevoljni okupaciji islandskega otoka. Wheeler je naglasil, da dela Roosevelt brez vednosti kongresa usodne sklepe, ki so takega značaja, da groze Ameriki zaplet v evropsko vojno. Najbolj neopravičljivo pa je to, da Roosevelt pri tem ne upošteva niti najosnovnejše pravice ameriškega naroda, da bi vedel, kaj se dogaja v njegovem imenu. Wheeler je naglasil, da se Roosevelt pač premalo zaveda, da so tako on sam kakor tudi vsi ameriški ministri prejeli svoja pooblastila edinole od ameriškega naroda. Kar se tiče okupacije Islanda, je treba izrecno ugotoviti, da ameriško ljudstvo zanjo ni vedelo prej, dokler ni postala izvršeno dejstvo. Predsednik Roosevelt je podal svoje poročilo kongresu o zasedbi Islanda šele potem, ko so se ameriške vojne sile že izkrcale na otoku.

Wilkie zahteva nova oporišča

New York, 10. jul. d. Kakor poročajo ameriški listi, je bil bivši kandidat za mesto predsednika Zedinjenih držav Willkie včeraj v Beli hiši, kjer je imel daljši razgovor z vodilnimi ameriškimi osebnostmi. Po odhodu iz Bele hiše je podal Willkie predstavnikom ameriškega in tujega tiska neke izjave, o katerih pa je izrecno naglasil, da predstavljajo njegovo osebno naziranje. Tako je na primer naglasil, da je prišel čas, ko ne zadostuje več Veliki Britaniji v njeni stiski samo zagotavljati ameriško prijateljstvo. Kako velika je stiska Velike Britanije, — je naglasil Willkie, — se najbolje vidi iz velikanskih izgub, ki jih je utrpelo njeno brodovje in ki od dneva do dneva naraščajo. Willkie je brez pridržka odkril, da Velika Britanija še vedno izgublja mnogo več svojega vojnega brodovja, kakor pa ga more sproti nadomestiti v ameriških in britanskih ladjedelnicah. Kam more to dovesti, ni treba posebej poudarjati. Willkie se je nato povzpel celo do trditve, da bi bilo po njegovem osebnem mnenju potrebno ustvariti ameriška vojaška oporišča ne samo na Islandu, marveč tudi na Irskem in v severni Škotski. Dejal je, da je bila okupacija islandskega otoka po njegovem mnenju samo eden izmed ukrepov, ki bi jih Zedinjene države morale še izvršiti, »ako bi hotele v svojem življenjskem interesu držati prosta svoja pomorska pota, od katerih je odvisna rešitev ali propast Velike Britanije.«

Svarilo Evropi

Berlin, 10. jul. s. »Börsenzeitung« smatra izkrcanje ameriških čet na Islandu v prvi vrsti kot svarilo Evropi. Potem, ko je Roosevelt toliko govoril o neodvisnosti, tudi za Islandijo, pa so sedaj njegovi vojaki prispeli tja, da podajo roke Churchillovim vojakom ter postanejo skupni gospodarji te dežele. »Lokalanzeiger« piše, da se sedaj jasno vidi vmešavanje Zedinjenih držav v evropske zadeve. Sedaj ni mogoč več noben izgovor in nobeno opravičilo. Roosevelt se je zavezal s Churchillom in Stalinom za najbolj kratkovidno in zoperno sodelovanje. Zgodilo se je to po spekulaciji židovske klike, ki ima svoje agente v Londonu kakor v Moskvi in Washingtonu in katerih najvišji predstavniki so trije zgoraj navedeni državniki in v najnovejšem času tudi Litvinov-Finkelstein.

Rezerviranost Mehike

Mexico, 10. jul. d. Na vprašanje novinarjev je izjavil mehiški zunanji minister, da ne more glede zasedbe Islanda po ameriški vojski izjaviti ničesar, ker ne smatra, da bi bil pooblaščen, podajati izjave o stvari, ki se po vzrokih in posledicah tiče samo Zedinjenih držav.

Japonska sodba

Tokio, 10. jul. d. »Niči-Niči« ponovno komentira zasedbo Islanda po ameriški vojski ter pravi, da je smešna Rooseveltova trditev, češ, da je bilo treba zasesti Island, ker leži blizu Grenlandije. List pravi, da bi se istega argumenta lahko poslužile Zedinjene države, da bi poslale svojo vojsko tudi v Sibirijo. Vsekakor mora Japonska po mnenju lista razvoj položaja pozorno zasledovati.

Rooseveltova poslanica argentinski vladi

Washington, 10. jul. d. Kakor poročajo ameriški listi, je predsednik Roosevelt na »dan neodvisnosti« naslovil na vlado argentinske republike posebno poslanico, ki znači nov izzivalni korak ameriškega predsednika. V svoji poslanici namreč trdi, da »predstavljajo vojna in napadi na drugih kontinentih nevarnost za svobodo in neodvisnost vseh ameriških republik ter ogražajo krščansko civilizacijo, ki jo te republike čuvajo kot dragoceno dediščino.« Na koncu svoje poslanice je predsednik Roosevelt zopet uporabil svoje običajne rečenice, češ, da je prepričan o zvestobi vseh ameriških narodov načelom svobode, za katerega so se tako požrtvovalno borili njihovi predniki.

Stavka v ameriški oboroževalni industriji

New York, 10. julija. rs. 2500 delavcev Sled Power Company v Muskegon Highisu (Michigan) je pričelo stavkati zaradi mezdnih sporov. Zaradi tega ni moglo biti izgotovljenih veliko število strojnih delov za tanke in podmornice. Nad 1200 delavcev Heller Brothors Company v New Comerstownu (Ohio) je zapustilo delo v tovarnah, ki izdelujejo stroje za vojno industrijo.

Iz grških arhivov

Atene, 10. julija s. V arhivu grškega generalnega štaba so našli zapisnik seje, ki je bila letos 15. januarja. Seje so se udeležili številni angleški zastopniki in grški predstavniki, med njimi Metaxas, poveljnik grških oboroženih sil general Papagos, angleški poslanik Palleret, general Wavel in general Hawood, ki je kasneje postal šef angleškega ekspedicijskega zbora v Grčiji. Na seji se je obravnavalo vprašanje izkrcanja angleških čet na otoku. Grki so izjavili, da bi morale angleške čete priti na otok v največji tajnosti, da ne bi Nemci dobili povoda za napad na Grčijo. Metaxas je izjavil generalom: »Dali boste brez dvoma povod Nemcem za akcijo proti Grčiji, ne da bi jo mogli s svojimi silami preprečiti«. Metaxas je vztrajal pri tem, da se pošlje osem ali devet novih divizij za obrambo Macedonije in Soluna. Jugoslovenski poslanik je obvestil, da se bo Jugoslavija borila proti nemškemu napadu, vendar naj bi se Grčija izognila izzivanju, ker bi bilo vsem znano izkrcanje angleških čet na otoku. Ta dokument dokazuje, da ni resnično, da je Grčija poklicala na pomoč Angleže šele tedaj, ko so nemške čete vkorakale v Bolgarijo, temveč so bili že mnogo časa pred tem pogovori o izkrcanju Angležev v Grčiji.

Ojačenje portugalske posadke na Azorih

Lizbona, 10. jul. ir. Danes se je vkrcal nov kontingent portugalskega vojaštva za prevoz na Azore, da ojači tamkajšnjo posadko.

Zagonetna vojna bolezen

Rim, 10. jul. s. Glasilo angleških zdravnikov »The Lancet« objavlja daljšo razpravo o opazovanjih nekaterih sanitetnih častnikov v angleški vojski. Gre za tipično motnjo srca, ki je silno razširjena med angleškimi vojaki in ki se kaže v prenaglem utripanju srca, nenadni vrtoglavosti, omedlevicah in utrujenosti po najmanjšem naporu. Vojak, ki trpi na tej zagonetni bolezni, ne more prenašati protiplinske maske. Zdravniki so prepričani, da ne gre za simulante, kajti neprijetna bolezen je po večini zadela vojake, ki so vedno vzorno izvrševali svojo dolžnost. Poveljništva posameznih oddelkov so morala tako obolele vojake poslati na dopust, ker so se bala, da bi tajinstvena okužba psihološko slabo vplivala na čete.

Ameriški mehaniki v Čungkingu

Šanghaj, 10. jul. s. V Singapur je prispelo včeraj 30 ameriških mehaničnih specialistov za letalstvo. Nadaljevali bodo potovanje v Čungking. Kakor se govori, jih rabijo tam za popravila na ameriških letalih, ki se nahajajo v Čungkingu že več tednov.

Nov madžarski poslanik v Madridu

Berlin, 10. julija d. Kakor poročajo iz Madrida, je bil dosedanji madžarski poslanik pri španski vladi Fleischnacker razrešen svojih službenih dolžnosti. Na njegovo mesto je bil za novega poslanika imenovan von Ambro.

Ustanovitev Pokrajinskega zakladnega urada

Od 15. t. m. dalje bo v Ljubljani posloval Odsek Pokrajinskega kr. zakladništva, dodeljen tukajšnji podružnici zavoda Banca d'Italia (v poslopju bivše Narodne banke).

Z istim dnevom bo začel svoje poslovanje Pokrajinski zakladni urad v poslopju Hranilnice Ljubljanske pokrajine, Knafljeva ul. 9, poleg zavoda Banca d'Italia.

Oba urada bosta omejila svoje poslovanje le na dohodke in izdatke, tičoče se državnega proračuna, kakor na primer na likvidacijo in izplačilo italijanskih pokojnin, ki jih uživajo italijanski rojaki, bivajoči v tej pokrajini (ali oni, ki bodo v bodoče premeščeni sem) ter na plače sem premeščenim italijanskim uradnikom.

Odsek Pokrajinskega kr. zakladništva bo med drugim čim prej začel vršiti posle glede emisije in izplačila navadnih zakladnih bonov, kakor to delajo druga zakladništva Kraljevine.

Razdeljevanje nakaznic za mast, slanino, olje in sladkor

Mestni preskrbovalni urad v Ljubljani bo trgovcem razdeljeval živilske nakaznice za mast, slanino, olje in sladkor na podlagi vloženih prošenj v petek 11. julija od 7.30 do 13.30 v II. nadstropju Mestnega doma.

Potrošniki, ki so vložili predpisane prošnje za te predmete, bodo živilske nakaznice dobili pri svojih trgovcih od sobote 12. julija dalje.

Civilne zavodske družine in javni obrati bodo dobili bone za ustrezajočo količino racioniranih živil po 15. juliju. Natančni rok bo objavljen v dnevnikih.

Obenem obvešča mestni preskrbovalni urad vse trgovce in potrošnike, da po naknadni odredbi Prehranjevalnega zavoda Visokega Komisarijata za Ljubljansko pokrajino zamenjava med racioniranimi živili ni dovoljena.

*

K novemu načinu razdeljevanja mesa v Ljubljani, ki smo ga včeraj opisali, pripominjamo samo še to, da tudi zavodi in gostinski obrati in vse civilne zavodske družine morajo do 15. julija pri svojih mesarjih — prav tako kakor zasebne stranke — prijaviti število oseb, ki so pri njih na hrani. O vsem bo občinstvo poučeno tudi z lepakom, ki bo te dni nalepljen po vsem mestu.

Razmejitev z Nemčijo

Rim, 10. julija. s. V nemškem ministrstvu je bil 8. julija sklenjen med Italijo in Nemčijo sporazum, ki določa novo skupno mejo med obema državama, kakor se je za to pojavila potreba spričo razsula bivše jugoslovenske države. Sporazum sta podpisala veleposlanik Dino Alfieri za Italijo in državni tajnik nemškega zunanjega ministrstva baron von Weizsäcker za Nemčijo.

*

Nova meja med Italijo in Nemčijo gre od bivše tromeje med nemško državo, Italijo in Jugoslavijo vzdolž bivše italijansko-jugoslovenske meje do južno od Žirov in od tam v splošnem proti vzhodu do nove tromeje med Nemčijo, Italijo in Hrvatsko. Posebna italijansko-nemška komisija, ki bo v kratkem pričela poslovati, bo na terenu definitivno določila mejno črto.

Spor med Perujem in Ekvadorjem

New York, 10. jul. d. Kakor poročajo ameriški listi iz Lime, je perujski zunanji minister dr. Carlos Concha odpotoval z letalom v Washington. V ameriških vladnih krogih pripominjajo, da bo Concha razpravljal z merodajnimi ameriškimi krogi o poravnavi obmejnega spora med republikama Peru in Ekvador.

New York, 10. jul. d. Iz Washingtona javljajo, da je podtajnik za zunanje zadeve Welles sprejel včeraj argentinskega in brazilskega poslanika, s katerima je razpravljal o možnosti likvidacije spora med Ekvadorom in Perujem. Welles je pozneje izjavil novinarjem, da je predlagala ameriška vlada brazilski in argentinski vladi, naj podvzamejo vse tri države skupne korake za pomirjenje med Perujem in Ekvadorjem. Predvsem naj bi se perujske in ekvadorske čete umaknile za 15 km od meje, letalstvo pa naj bi prav tako spoštovalo 30 km široko nevtralno področje.

Lima, 10. jul. s. Listi objavljajo besedili not, ki sta bili izmenjani med vladama Peruja in Ekvadorja. V teh notah odklanjata obe vladi vsako odgovornost za najnovejše dogodke ter se vzajemno obdolžujeta premišljenega napada. Nota perujske vlade se konča takole: Incidenti te vrste ne morejo izpremeniti odločitve perujske vlade, da zahteva spoštovanje svoje lastne suverenosti in da rešuje obmejno vprašanje po načelih ustave ameriških narodov. Ves tisk odločno podpira stališče vlade. »Premsa« obtožuje ekvadorsko vlado, da je nalašč izzvala vmešavanje tretjih, in pravi, da Peru ne bo ono jagnje, ki je določeno, da se žrtvuje na banketu neke lažne kontinentalne harmonije.

Protesti zaradi potopitve francoskega parnika

Vichy, 10. julija d. Uradno poročajo, da je francoska vlada zaradi potopitve francoskega parnika »St. Didier« v francoskih teritorialnih vodah izročila po svojem veleposleniku v Washingtonu Hayu ameriški vladi prostest s prošnjo, naj ga odpremi dalje angleški vladi.

Ankara, 10. julija d. Zvedelo se je iz dobro poučenih krogov, da je turška protestna nota zaradi angleškega letalskega napada na francoski parnik »St. Didier« v turških teritorialnih vodah, zelo ostra. Noto je osebno izročil v angleškem zunanjem ministrstvu turški poslanik v Londonu dr. Ruždi Aras.

Eksplozija v Neuchatelu

Bern, 10. jul. s. Na kolodvoru v Neuchatelu je nastala eksplozija. Zdi se, da je eksplozija zahtevala več žrtev, toda podrobnosti niso še znane.

Gospodarstvo

Ustroj hrvatske valute

Hrvatska vlada je izdala zakonski dekret o denarju države Hrvatske. Ta zakonski dekret določa, da je denarna enota na Hrvatskem **kuna** (Kn), ki je razdeljena na **100 banic** (b). Zlata vrednost kune je v tem zakonskem dekretu določena s **17.9210 miligrama čistega zlata. Ta nova zlata pariteta točno ustreza zlati pariteti italijanske lire v razmerju 38 lir = 100 kun** (din) in zlati pariteti nemške marke v razmerju 1 marka = 20 kun (din).

V primeri s staro zlato pariteto dinarja iz leta 1931 (1 din = 26.50 miligrama čistega zlata) pomeni nova zlata pariteta kune znižanje zlate vrednosti dinarja za nekaj manj ko 33 %, kar pa pomeni le priznanje dejanskega stanja, ker je že v prejšnji Jugoslaviji vrednost dinarja padla v približno enakem razmerju nasproti prejšnji zlati pariteti.

Zakonski dekret nadalje določa, da ima Hrvatska državna banka na področju Hrvatske izključno pravico izdajati bankovce po posebnih zakonskih predpisih in določenih pogojih. Dokler se ne izda zakonski dekret o ustroju in področju Hrvatske državne banke, bo Hrvatska državna banka zamenjala dinarske bankovce bivše jugoslovanske Narodne banke v nove bankovce, ki jih izda hrvatska država z datumom 26. V. 1941 in s podpisom gospodarskega ministra dr. Lovra Šutića.

Hrvatska bo v zamenjavo za stare dinarske bankovce izdala v razmerju 1 : 1 nove bankovce, glaseče se na kune, in sicer bankovce po 1000, 100 in 50 kun. V trenutku, ko bo Hrvatska državna banka dala nove državne bankovce v promet, postanejo ti novi bankovci izključno zakonito plačilno sredstvo. Kovani drobiž se bo prav tako zamenjal v kovance hrvatske države, o čemer bo izdan poseben zakonski dekret. Dotlej ostanejo stari dinarski kovanci zakonito plačilno sredstvo.

Zamenjava 500 dinarskih bankovcev

Na podlagi gornjega zakonskega dekreta je Hrvatska državna banka po odobritvi državnega zakladnega urada objavila poziv za zamenjavo 500dinarskih bankovcev, in sicer v času od 10. do vključno 16. julija t. l. Pri zamenjavi bo protivrednost izplačana v celoti brez odbitka. 500dinarski bankovci ostanejo zakonito plačilno sredstvo do 15. julija. Po 16. juliju pa 500dinarski bankovci na Hrvatskem niso več zakonito plačilno sredstvo.

Podržavljenje denarnih zavodov

Hrvatski uradni list prinaša še zakonski dekret o možnosti podržavljenja denarnih zavodov. Ta zakonski dekret določa, da sme državni zaklad v interesu gospodarstva in naroda v sodelovanju z ministrstvom za obrt, industrijo in trgovino odrediti, da se določen denarni zavod, ki ima obliko delniške družbe, z vsem premoženjem prenese v državno last; lahko pa tudi odredi znižanje ali povišanje delniške glavnice, pri čemer sme po svobodni presoji določiti, kdo naj prevzame nove delnice in po kakšnih pogojih. Način prevzema in izpolnitev obveznosti do upnikov od države prevzetega denarnega zavoda določi državni zaklad ne glede na določbe trgovinskega zakonika in ostalih zakonov, in sicer po svobodni presoji, ki ne dopušča možnosti tožbe na upravno sodišče. S prevzemom in vodstvom poslov prevzetega denarnega zavoda se lahko poverijo državni denarni zavodi, izjemoma tudi zasebni zavod ali v ta namen ustanovljena nova ustanova.

Italijansko-hrvatski kliring

Zagrebški listi objavljajo sedaj vsebino italijansko-hrvatske klirinške pogodbe. Predpisi te klirinške pogodbe se nanašajo na vse obveznosti, ki so nastale po 10. aprilu t. l. Vplačila na Hrvatskem v korist italijanskih upnikov se vrše pri Hrvatski državni banki, v Italiji pa pri »Istituto Nazionale per i Cambi vn l'Estero«. Klirinški tečaj je določen na 263.15 din za 100 lir.

Premog, železo in boksit v Franciji

Francoska produkcija premoga je znašala pred vojno 40 milijonov ton, medtem ko se je potrošnja gibala na višini okrog 70 milijonov ton, in sicer skupaj s potrošnjo industrije v Alzaciji in Loreni in potrošnjo trgovinske mornarice, kar sedaj v glavnem odpade. Na podlagi gospodarskih dogovorov med Francijo in Nemčijo se je v zadnjem času zboljšala francoska oskrba s premogom, in sicer na podlagi dobav iz Nemčije. Nemčija je danes največji producent premoga na svetu. Od 420 milijonov ton evropske letne produkcije premoga odpade samo na Nemčijo 70 %, od celotne svetovne produkcije rjavega premoga pa proizvaja Nemčija 80 %. Celotna premogovna produkcija Nemčije znaša sedaj 500 milijonov ton, nasproti 300 milijonom ton, kolikor znaša produkcija v Zedinjenih državah, in 230 milijonom ton, kolikor znaša premogovna produkcija v Angliji. Premogovna produkcija v Franciji se je v letošnjem letu precej zboljšala, vendar mora Francija uvažati še precejšnje količine premoga. Te količine dobavlja sedaj Nemčija, v kratkem pa je računati s tem, da bo Francija lahko dobila premog tudi iz belgijskih rudnikov.

Francoska produkcija surovega železa še precej zaostaja v primeri s prejšnjimi leti. Največja je bila leta 1930, ko je znašala 48.6 milijona ton. Po priključitvi Alzacije in Lorene k Nemčiji se giblje sedaj francoska produkcija surovega železa na višini 24 milijonov ton letno. Po mnenju strokovnjakov pa je možno povečati produkcijo na okrog 32 milijonov ton, čim bo Francija pričela izkoriščati ležišča železne rude v severnem in zapadnem delu Francije, zlasti v Normandiji in Bretagni, kjer se lahko pridobiva železna ruda s 45 do 55 % železa in kjer se cenijo ležišča na 3 do 4 milijarde ton. Predvideno je, da se bo produkcija železne rude na tem področju početvorila.

Francija spada med največje producente boksita na svetu. Pred vojno so v Franciji nakopali okrog 670.000 ton boksita, od tega je šla v inozemstvo skoraj polovica. Sedaj se izvaža ta boksit v celoti v Nemčijo. Tudi ostalo rudno bogastva nameravajo s sodelovanjem z Nemčijo v večji meri izkoriščati.

Gospodarske vesti

= **Ustanova za nacionalizacijo hrvatskega gospodarstva.** Hrvatska vlada je te dni ustanovila urad za gospodarsko obnovo s sedežem v Zagrebu in s podružnico v Sarajevu. Ta urad ima široke kompetence v pogledu ukrepov za nacionalizacijo hrvatskega gospodarstva. Odslej bo samo ta urad kompetenten, da postavlja in odstavlja komisarje pri tvrdkah in podjetjih, ki so last tujega ali židovskega kapitala. Nadalje ima ta urad izključno pravico, da v imenu države odkupi podjetja, ki so v rokah nehrvatskega kapitala. Praktično se bo ta izključna pravica izvajala tako, da bo urad posredoval, da pridejo taka podjetja v roke hrvatskega kapitala in da se izloči vsako drugo posredovanje. V področje novega urada spadajo tudi vsi posli v zvezi s prijavo židovskega premoženja. Določbe glede prijave židovskega premoženja gredo zelo v podrobnosti in morajo židje prijaviti ne samo nepremičnine in premičnine, temveč tudi pravice na nepremičnine, patente, licence, avtorske pravice, vse vrste vrednot (zlato, tuje valute, vrednostne papirje, plemenite kovine, nakit in dragulje), nadalje motorna vozila, menice, udeležbe pri podjetjih, terjatve na Hrvatskem in v inozemstvu, stroje in orodje, pohištvo, živila, obleko in ostalo premoženje. Imenovan je tudi že posvetovalni odbor, ki bo stal temu uradu ob strani, in ga tvorijo zastopniki hrvatskega gospodarstva, gospodarskih zbornic in organizacije »Hrvatski Radiša«.

= **Uspeh bolgarskega notranjega posojila.** V začetku junija je bolgarska vlada zaradi kritja izrednih izdatkov v zvezi s priključitvijo Južne Dobrudže in z zasedbo Tracije in Južne Srbije razpisala 5% posojilo v višini 2 milijard levov. Bolgarija od leta 1923 ni najela nobenega notranjega posojila. Vpisovanje poteka zelo ugodno in je doslej vpisanih že 2 in pol milijarde levov, kar je dalo bolgarski vladi povod, da podaljša termin za vpisovanje, nakar bo v skladu s končnim rezultatom določen višji znesek tega posojila.

= **Oblačilne karte v Franciji.** Te dni so bile v Franciji razdeljene oblačilne karte, ki imajo po nemškem vzorcu 100 točk, od katerih pa se bo lahko uporabilo do konca letošnjega leta zaenkrat le 30 točk in pozneje morda še 20 točk. Doslej so si v Franciji pomagali na ta način, da so župani izdajali individualna dovoljenja za nakup tekstilnega blaga in oblačil. Nove oblačilne karte pa se nanašajo samo na perilo ter tkanine za perilo in gospodinjstvo, med tem ko velja za obleke še nadalje dosedanji sistem individualnih dovoljenj za nakup, pri čemer mora vsakdo, ki dobi n. pr. dovoljenje za nakup nove obleke, oddati dve stari. Posebne oblačilne karte so bile izdane za otroke in za bodoče matere odnosno za nakup perila za novorojence.

= **Obnova prometnih naprav v Franciji.** Pred dnevi smo poročali, da je francoska železniška uprava od 537 porušenih železniških mostov doslej obnovila okrog 370 mostov. Po najnovejših podatkih prometnega ministra Berthelota je Francija v sodelovanju z nemškimi okupacijskimi oblastmi obnovila že 5000 km plovnih rek in kanalov, od 5200 km, kolikor je bilo ob koncu vojne neuporabnih. Od 2332 porušenih mostov jih je sedaj 1674 zopet obnovljenih, bodisi trajno ali zasilno. Dne 31. marca 1941 je bilo pri teh obnovitvenih delih zaposlenih 140.000 delavcev, nasproti 100.000 ob koncu lanskega leta.

= **Pomanjkanje tekočega goriva na Svedskem** občuti tudi švedsko kmetijstvo, ki je v znatni meri mehanizirano in uporablja tako traktorje, kakor stoječe motorje. Po novi švedski metodi so pričeli sedaj izdelovati iz krmilne in sladkorne pese posebne vrste alkohol za pogon motorjev. Po tej metodi se lahko iz pridelka pese na 1 ha pridobi 400 l 96% alkohola. V posameznih področjih so švedski kmetje že pričeli na zadružni podlagi sami izdelovati alkohol za pogon traktorjev in motorjev. Ko postranski proizvod pri destilaciji pa pridobivajo krmilo za živino.

= **Brodska tvornica vagonov je spremenila svojo firmo.** Prva jugoslovanska tvornica vagonov, strojev in mostov d. d. v Brodu na Savi je spremenila svojo firmo v Tvornica vagonov, strojev in mostov

Kazni zaradi nedovoljene prodaje po višjih cenah

Tržno nadzorstvo Kr. Kvesture je pretekle dni ugotovilo, da so naslednji obrati prodajali meso po višji ceni, nego jo določa uradni cenik:

1. **Abranovič Ivan, Šišenska 51, mesar,**
2. **Grabelšek Franc,** Sv. Petra cesta, mesar,
3. **Mendušič Vinko, Trnovski pristan 4,** gostilna,
4. **Felber Ana,** Ižanska 39, trgovina s kolonialnim blagom.

Razen tega so ugotovili, da je Abranovič prodajal meso v svojem stanovanju, dočim je imel mesarijo zaprto, in da je Miholič Ana, gostilničarka, Sv. Petra nasip 37, postregla svojim gostom z mesom ob prepovedanih dnevih.

Glede teh obratov je Nj. Eksc. Visoki Komisar odločil poleg ovadbe na sodišče, da se Abranovičeva mesarija zapre za nedoločen čas, ostali zgoraj omenjeni obrati pa za 2 do 8 dni.

Odredba o začasni zatvoritvi trgovinskih obratov

Rim, 10. julija. s. Korporacijski minister je izdal okrožnico vsem prefektom v Kraljevini, v kateri je odredil, da trgovske koncesije za tvrdke, ki so spričo okoliščin, nastalih v sedanjih vojnih razmerah, prisiljene prekiniti svoje sodelovanje, ne bodo izgubile svoje veljave, marveč se bodo smatrale le za prekinjene za čas zapore teh podjetij. Na ta način bodo mogli lastniki posameznih tvrdk o prvi priliki spet otvoriti svoje trgovine brez posebnih formalnosti. Pač pa bodo morali vsi prizadeti prijaviti pristojnim občinskim oblastem, kdaj in zakaj nameravajo zapreti svoje trgovine.

62 tisoč Francozov bo delalo v Nemčiji

Ob koncu prejšnjega meseca je sprejelo 62.000 francoskih delavcev pogodbo za delo v Nemčiji. Pogodbo so sklenili za šest mesecev, a jo bodo lahko podaljšali.

Pet minut z Beniaminom Giglijem

»Redkokdaj sem naletel na tako občinstvo kakor v Ljubljani, s katerim sem imel takoj kontakt tako, da sem se čutil kakor doma«

Stiri vstopnice sem si dal predbeležiti že v začetku julija, a le eno sem dobil. In še to sem moral odstopiti svoji muzikalični hčerki.

Potolažil sem se. Saj Giglia sem že slišal i v naravi pri drugih nastopih i v kinu i v radiju. Vendar mi ni malo miru: Če ga ne morem slišati peti, ga hočem pa slišati govoriti.

Proti koncu »Traviate« sem šel pred hotel »Union« in se tam postavil. Okrog pol 12. je postalo živahno. Avtomobili in pešci so prihajali. V veži je stal majhen, eleganten uniformiranec in živahno pozdravljal vsakogar, ki je prihajal. Kljub uniformi je moral imeti kako zvezo z rimsko Kraljevsko opero. Stopil sem k njemu:

»Oprostite, jaz sem časnikar in bi rad spregovoril par besed z Benjaminom Giglijem ali kakšnim drugim vidnim članom Kraljevske opere. Ali bi mi mogli vi posredovati, da dosežem pogovor?«

»Seveda, dobro ste naleteli, prav rad.«

In s pristno italijansko zgovornostjo mi je razložil, da je on sicer skromen brigadir Kr. finančne straže, Giovanni Melis — s ponosom je dodal, da je doma s Sardinije — da pa ima čast, da službeno spremlja člane Kr. opere in da vse pozna. Ko je slišal, da hočem od rimskih pevcev zvedeti, kakšne vtise so dobili pri nas, mi je dejal:

»Ni jih treba vpraševati, lahko greste domov, jaz vam bom vse povedal. Nad sprejemom v Zagrebu so naravnost navdušeni. Tako prisrčnega sprejema se niso nadejali. Pomislite, na kolodvor jim je prišla nasproti godba in nebroj ljudstva, povsod: na ulici, pri uradnih sprejemih in posebno pa v gledališču so odnesli najboljše vtise. Morali bi bili slišati Marijo Caniglia. Solze je imela v očeh, ko je pripovedovala. In pokrajina vsem ugaja. Ne morejo se je nagledati.«

V tem je strumno pozdravil debelušastega gospoda:

»Buona sera, maestro!«

»Kdo je ta gospod?« sem vprašal.

»Maestro Serafini.«

Že sem bil pri njem:

»Maestro, samo za par besed bi vas prosil. Kakšen vtis ste dobili pri današnji predstavi Traviate?«

»Povem vam z eno besedo: najboljši vtis v vsakem oziru — sotto ogni aspetto. Ljubljansko občinstvo je zelo fino in tenkočutno — sensibilissimo — z vidnim razumevanjem spremlja vsak odtenek glasbe in v točno pravem momentu daje izraza svojemu razumevanju in odobravanju.«

»Veseli me to slišati iz vaših ust, maestro, le škoda, da je naše gledališče tako majhno.«

»Prav nič ni škoda. Jaz ljubim majhna gledališča. Marsikaj pride v njih do izraza, kar se v velikih gledališčih izgubi. Človek dobi v takem majhnem gledališču občutek intimnosti, domačnosti. In posebno vaše gledališče je zelo ljubko — un vero amore — v vsakem oziru me je zadovoljilo.«

»Grazie, maestro!«

»In pa vašemu občinstvu se pozna, da je glasbeno zelo izobraženo,« je še dodal in se prijazno poslovil.

V naslednjem trenutku je moj Giovanni Melis kar skočil nasproti večji skupini gospodov, ki je izstopila iz avtomobila:

»Commendatore, tu je žurnalist, ki bi hotel govoriti z vami.«

Evo ga, Giglija. Takoj sem ga spoznal. A on je živahno dvignil roko:

»Per amor del cielo! Ob tej uri! Jaz sem vendar lačen!«

Lepa bo ta! Ura res ni primenra. Toda ne dam se odgnati.

»Commendatore: Spremljam vas samo do jedilne dvorane in gotova bova.«

Ustavil se je. Italijanu je v krvi, da spoštuje časnikarja. Tisočletna izkušnja ga uči, da je časnikar res glasnik ljudstva. Giglija poznam iz filmov. Prvi moj občutek je bil: Kaj se ta človek nič ne šminka za film? Ravno tak je v naravi ko v filmu. Širok, dobrodušen obraz, nekoliko začudene oči, glas in način govorjenja je tak, da te takoj priklene. Postava čokata, a gibčna.

»Povejte svojim čitateljem,« mi je dejal, »da sem redkokdaj naletel na tako občinstvo kakor v Ljubljani, s katerim sem takoj imel kontakt tako, da sem se čutil kakor doma. Vaše občinstvo je razumno in disciplinirano. Danes je bila bolj »aristokratska« predstava, toda jaz nisem zastonj na glasu, da sem ljudski pevec — cantante del popolo — jutri bo moja prava predstava. Danes sem odnesel najboljši vtis — ottima impressione — in se že veselim jutrišnjega dne.«

»Veseli me, commendatore, vidi se vam na obrazu, da govorite iz srca.«

»Pa tudi vaše mesto in vaša krajina sta me prijetno presenetila. Lepa dežela je in ljudstvo je prisrčno. Zelo lepo smo bili sprejeti.«

Kar naprej bi govoril. Ponavljal je besede o lepem sprejemu. **Jaz** sem se moral spomniti na njegovo večerjo:

»Ne bom vas več zadrževal, commendatore. Grazie!«

»Buona sera!« In dodal je še:

»Pa le povejte: Jutri bo moj dan.«

Dr. Mikuletič.

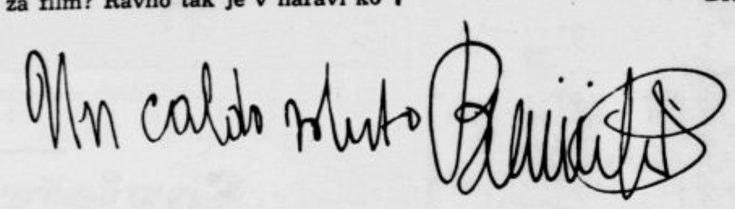

Rimski umetniki med nami

Mestna občina je gostom na unionskem vrtu priredila zakusko, ki je nudila lepo priliko za utrditev medsebojnih vezi

Ljubljana, 10. julija.

Rimski umetniki in njihovi spremljevalci, ki so v torek dospeli v Ljubljano in se nastanili po vnaprej določenem redu v naših hotelih, so imeli v torek in v sredo dopoldne interne vaje v gledališču, kjer so se seznanili z njegovim prostorom in akustiko. V prostem času so si ogledovali Ljubljano, ki je kakor so nam izjavili nekateri — napravila nanje kar najugodnejši vtisk. Nekateri so se povzpeli na Grad, drugi pa so z nebotičnika ob lepem sončnem dnevu, ki so ga samo na severu mračili preteči oblaki, uživali panoramo našega mesta.

Umetniki na zakuski mestne občine

Okrog petih popoldne so se na senčnatem vrtu »Uniona« zbrali številni gostje na zakusko, ki jo je v čast odličnim umetnikom iz Rima, njihovemu vodstvu in spremstvu, priredila mestna občina ljubljanska. Goste sta sprejemala kot domačina župan dr. Adlešič in gospa. Prireditev je počastil s svojim obiskom Visoki Komisar Eksc. Grazioli z gospo, dalje so prišli gg. general Eksc. Orlando, cav. uff. Gatti v imenu P.N.F., podprefekt dr. Bisia, rektor univerze dr. Slavič, člani konsulte, intendant Nar. gledališča Oton Župančič z ravnateljema Golio in Ukmarjem in z gener. tajnikom Darianom, dalje igralke in igralci obeh naših gledališč. Posebno pozornost pa je vzbujala prisotnost rimskih gostov, ki jim je bil na čelu podintendant Kr. rimske Opere, knez Dentice di Accadia in med katerimi so domačini z očitnim veseljem in z iskrenimi simpatijami odkrivali slavne umetnike, kakor so Beniamino Gigli, Maria Caniglia, A. Oltrabella, dirigent Tullio Serafin in drugi. Ko so se gostje zbrali pod košatim drevesom sredi vrta, je prvi spregovoril v italijanskem in na to v slovenskem jeziku

župan dr. Adlešič,

ki je izrekel gostom toplo dobrodošlico. Naša misel, je dejal, vodi k Duceju, ki je blagohotno odločil obisk slavne Kraljeve rimske Opere, zato mu izreka v imenu mesta Ljubljane in ljubljanskih prebivalcev našo najprisrčnejšo zahvalo. Nato se je župan zahvalil še umetnikom, ki so po krasnih uspehih v kraljevskem Zagrebu obiskali tudi belo Ljubljano in ji prinesli možnost neposrednega užitka njihove visoke umetnosti. Naš narod jim bo za to od srca hvaležen.

Župan se je nadalje spominjal rimskega guvernerja Eksc. princa Borghese, ki je kot tolmač Ducejeve volje hotel nuditi Ljubljani svojo visoko pomoč, nakar je izrekel pozdrav njegovemu namestniku, knezu Denticeju, ki s tako ugledno modrostjo vodi veliki rimski teater. Prav tako je pozdravil maestra Serafina, B. Giglia in Marijo Caniglia ter vse ostale stebre slavne prestolniške Opere.

V nadaljnjem se je župan spominjal gledaliških stikov z Italijo v preteklosti in je končal svoj govor z željo, da bi odlični gostje odnesli najboljše vtise in spomine iz našega mesta.

Knez Dentice di Accadia

se je v lepem govoru zahvalil za županove besede in je z izbranimi besedami, ki so kazale simpatije in umevanje naših posebnih razmer, očrtal pomen gostovanja, ki prinaša Ljubljani višinske uspehe sodobne italijanske gledališko-glasbene umetnosti. Posebej je izrekel zahvalo Visokemu Komisarju Eksc. Grazioliju in županu mesta Ljubljane, ter se, s ponosom poklonil Italijanski Vojski, katere visoki zastopnik je bil z mnogimi oficirji v tej družbi, Vojski, ki je zagotovila tem lepim krajem mir in pravičnost pod okriljem večnega Rima.

Govor odličnega rimskega dostojanstvenika je bil sprejet z največjim odobravanjem.

Nato se je ob izbornem oskrbljenem buffettu razvila na vrtu animirana in prijetna zabava. Posebno pozornost je užival seveda B. Gigli, ki je moral po stari navadi dajati avtograme. Sloveči pevec prav kakor slavna dirigenta maestro Serafin in Fabritis so se po ljubeznivosti propagandnega šefa rimske Opere comm. dr. Vitija seznanila s predstavitelji domačega tiska, ki jih je posebno zavzela prikupna pozornost odličnih gostov in njihovo toplo zanimanje za naše mesto in njegovo pokrajino.

Žal da so goste priprave za večer s »Traviato« le prekmalu zvabile iz družbe.

Obnovite naročnino!

Visoki Komisar v tobačni tovarni

Po ogledu delavnic je v nagovoru sporočil zbranim delavcem, da jim je zagotovljeno 20-odstotno povišanje mezd

Ljubljana, 10. julija.

Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli, ki si je v teku svojega bivanja v Ljubljanski pokrajini ogledal že celo vrsto podjetij in se pozanimal za usodo slovenskega delovnega ljudstva, je danes dopoldne obiskal tudi ljubljansko tobačno tovarno. V spremstvu svojega tajnika g. Ruffinija se je Eksc. Grazioli pripeljal okoli erajstih v tobačno tovarno, kjer ga je toplo pozdravil ravnatelj France Aleš. V spremstvu g. ravnatelja, delegata italijanskega monopola comm. inž. Fosella in inž. Francesca Coreninija se je podal skozi posamezne oddelke tovarne, kjer si je ogledal delo in se živahno zanimal za položaj delavcev in delavk.

Najprej si je Eksc. Grazioli ogledal velika skladišča, ki so še polna tobaka, tako da bodo lahko delali še poldrugo leto in se Ljubljančanom ni treba bati, da bo zmanjkalo cigaret. V delavnicah, kjer so pri odpiranju in sortiranju listja zaposlene največ ženske, se je Eksc Grazioli ljubeznivo razgovarjal z delavkami, se pozanimal, koliko let že delajo, kakšno plačo imajo in podobno.

»Delam že trideseto, triintrideseto, četrto, šesto leto...« so mu odgovarjale. Desetletje za desetletjem presede za temi zelenimi mizami in odbirajo rumeno, suho, močno dišeče tobakovo listje, ki so ga pripeljali tam od Kočan v Južni Srbiji, od Kumanova, Prilepa, Kruševca, iz Mostara, iz krajev, ki jih niso nikdar videle. Nidar niso videle brezkončnih tobakovih polj pod vročim južnim soncem. Ničesar ne vedo o ljudeh, ki leto za letom sade tobak in obirajo listje, to isto listje, ki ga same leto za letom enako odbirajo in sortirajo...

V naslednjem oddelku si je Eksc. Visoki Komisar natanko ogledal delo na strojih kjer se sekundo za sekundo s cigaretami polnijo škatle, ki so bile prej še pravokotno izrezan kos lepenke. Moški in ženska nadzorujeta delo stroja, z ene strani lepenko, ki se v stroju izpreminja v škatlico, z druge strani cigarete, ki, vedno po dvajset, same teko v škatlice. Pozorno si je ogledal tudi delo strojev, ki zvijajo cigarete. Po široki cevi izpod stropa teče v stroj narezan tobak, na spodnjem delu stroja je navit cigaretni papir in tobak in papir tečeta skozi stroj, se izpreminjata v cigarete, v 20.000 cigaret, v 460.000 na dan...

V oddelku, kjer ogromni stroji režejo tobak, se je Eksc. Grazioli iznova pozanimal za razmere delavcev, ki že tri desetletja vdihavajo težki tobakov vonj. Skrbno si je ogledal tudi oddelek, kjer delavke zvijajo različne cigare in viržinke. Tega dela še ne opravljajo stroji — opraviti ga morajo roke in prsti se morajo ves dan pridno gibati, da zvijejo na dan predpisano število: 380 cigar.

Nazadnje si je Visoki Komisar ogledal še kuhinjo, kjer je tudi pokusil že skuhano kosilo, pa jedilne prostore, kopalnico in pisarne. Med tem so delavci že zapustili delavnice in se zbrali na dvorišču. S toplimi besedami se je Visoki Komisar obrnil na delavce, ki so duša vsakega podjetja, jim sporočil, da jim je že zagotovljeno 20 odstotno povišanje plač, zagotovil pa jih je tudi, da bodo strogo maksimirane tudi cene, ker brez tega zvišanje plač ne bi imelo nobenega pomena. O priliki svojega prvega poseta tobačni tovarni je obljubil Visoki Komisar večji znesek za pomoč najrevnejšim družinam.

Leto dela novomeške Dijaške kuhinje

Po bombardiranju dolenjske metropole so nekateri brezvestneži oropali to dobrodelno ustanovo

Novo mesto, 10. julija

Redni letni občni zbor Dijaške kuhinje je namesto odsotnega predsednika otvoril in vodil podpredsednik dr. Jože Trošt. V poročilu je dr. Trošt omenil, da so prostori Dijaške kuhinje v ljudski šoli o priliki bombardiranja ostali sicer deloma nepoškodovani, vendar pa so brezvestni ljudje tedaj nastalo zmedo izrabili in odnesli iz prostorov vso zalogo živil in vse posodje. Po daljšem iskanju se je odboru posrečilo, izsledit te plenilce in bodo predani oblastem, če ne bodo v najkrajšem času vrnili posodja in plačali naplenjenih živil. V preteklem šolskem letu je društvo dajalo brezplačen obed 42 učencem ljudske šole, 40 dijakom gimnazije in 13 dijakom meščanske šole, večerjo pa je dajalo 39 dijakom gimnazije in 13 dijakom meščanske šole.

Blagajnik prof. Janko Krajec je poročal, da je društvo imelo v preteklem šolskem letu 51.996 din dohodkov in 49.461 din izdatkov. Preko poletja bo društvo organiziralo večjo podporno akcijo in bo v ta namen pobiralo pri meščanstvu prispevke za Dijaško kuhinjo. Društvo upa, da se bo tudi letos vse prebivalstvo radodarno odzvalo in po svojih močeh tudi gmotno podprlo človekoljubna prizadevanja društva in tako olajšalo bedo med našim dijaštvom. Ker so stari prostori v bombardirani ljudski šoli postali nerabni za nadaljno uporabo, bo moralo društvo zdaj posvetiti glavno skrb preskrbi novih prostorov. V tej zadevi je društvo že stopilo v zvezo z novomeško mestno občino in upa, da bo v najkrajšem času dobilo nove prostore v mestni sirotišnici.

Vsa poročila odbornikov so bila soglasno sprejeta, nakar so bili pri volitvah izvoljeni: predsednik prošt Čerin, podpredsednik odvetnik dr. Trošt, tajnik učitelj Zagorc, blagajnik prof. Krajec in gospodar šolski nadzornik v p. Matko. Občni zbor novomeške dijaške kuhinje je dokazal, da je to humano društvo kljub izredno težkim razmeram tudi letos prav uspešno delovalo in na ta način lajšalo bedo med revnim dijaštvom ter mnogim dijakom s svojo velikodušno podporo sploh omogočilo nadaljevanje študij.

Nesreče brez kraja

Novo mesto, 10. julija

15-letni zidarski vajenec Franc Hrastar iz Gotne vasi je, kakor smo že kratko poročali, v bližnjem gozdu našel zavitek smodnika. Med igranjem je zavitek zažgal ter mu je eksplozija vrgla ves smodnik v obraz. Pri tem je dobil težko poškodbe na glavi in mu je eno oko izteklo, drugo pa je nevarno ranjeno. Neprevidnega dečka so takoj prepeljali v kandijsko bolnišnico, kjer so mu zdravniki skušali z vbrizgavanjem rešiti vsaj drugo oko, vendar ga je bilo potrebno prepeljati na očesni oddelek ljubljanske bolnice.

Dnevno se množijo tudi nesreče pri obiranju sadja in lipovega cvetja. Pri obiranju češenj se je teže poškodoval Franc Rejar, 10-letni sin kočarja iz Št. Jerneja, 9-letni učenec Stanko Mušič iz Trnovca pa je padel z lipe in si pri tem zlomil levo roko. Jožefu Miheliču, 20-letnemu posestniškemu sinu iz Moverne vasi, je zaradi neprevidnosti cirkularka odrezala 2 prsta na roki, 14-letnemu posestnikovemu sinu Alojziju Udoviču iz Makovca pa je pri pospravljanju lesa padel na nogo težak hlod in mu jo zlomil. Vsi ponesrečenci so bili prepeljani v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji.

Zelo resne poškodbe je prejela pri prepiru z možem 70letna posetnica Marija Špeličeva iz Korita pri Dobrniču. V jezi jo je njen mož tako zelo pritisnil k zidu, da ji je na desni nogi izstopila kost ter je morala biti prepeljana v pokrajinsko žensko bolnico, kjer bo zaradi komplicirane poškodbe treba zelo dolgotrajnega zdravljenja. Pri padcu s podstrešja pa si je zlomila levo nogo v goleni 60-letna posestnica Franca Hrenova iz Praproč pri Žužemberku. V žensko bolnico je bila pripeljana tudi 18-letna šiviljska vajenka Anica Žibertova iz Novega mesta, ki se je pri padcu s kolesa teže poškodovala po rokah in nogah, vendar je bila po prvi pomoči odpuščena v domačo oskrbo.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Ignac Koprivec:

Kupec je prišel

»O, Kristus, kako je le zvedel, da imam teličko na prodaj?« je tarnala v kuhinji mati. Rožljala je z burkljami in gledala boječe skozi kuhinjska vrata h gozdu, od koder se je koči bližal Hojčjak, mesar in trgovec z živino.

Otroci smo onemeli prepadeni. Brat, ki je stikal po škafu svinjske reje za krompirjem, se je vzravnal, si obrisal nesnažne roke v predpasnik, oči upri v mater in vprašal boječe:

»K nam prihaja?« Čez čas pa je dahnil: »Zaklenimo se!«

Mati je odkimala. Da bi ne pomagalo nič, nam je pojasnila. Če ne danes, nas bo dobil pač jutri. Skljućili smo se ter čakali trepetaje strašnega glasu otroškega strahu, kakor je mati imenovala mesarja Hojčjaka.

Mnogo grenkih spominov nas je vezalo na tega mesarja. Ko je prišel k hramu in kupil od matere kravo ali kakšno tele, je bil v hiši zmerom dva dni jok. Mati se je poslanjala vsa skrušena po kotih, posedala po pragih ter vzdihovala. Jokali smo pa tudi otroci. Nismo seveda vedeli, kaj se je zgodilo, ali jokali smo zaradi nje. Šele pozneje nam je povedala, da jo je zmerom ogoljufal. Med barantanjem je vpil nad njo, ji grozil s svojo mesarsko palico, tolkel kravo po stegnih in po vratu, govoril, kako je zdaj cena živini padla, in mati, ki se ga je bala, mu je kravo prodala. Če se je pokazal na pragu ali na podstenjah kateri izmed nas otrok, je Hojčjak prijel svojo palico na spodnjem koncu ter jo zalučal za otrokom. »Služit daj tega vraga, da ti ne bo v napoto!« se je drl nad materjo. Mati mu je vsa plaha pojasnjevala, da nas itak namerava dati h kmetom za pastirje, ko še nekoliko izcimimo. Če da otroka premajhnega od hrama zacugne, vse življenje ostane kot žganc. Tresla se je pred njim, pa je pritrdila vsemu, kar je zahteval od nje. Življenje jo je splašilo; delo jo je strlo, ji izpilo tudi srce in pred nikomer ni upala uveljaviti svoje volje. Sosedje so ravnali z njo kot so hoteli, vzlic temu, pa se ni pritoževala. Za delo, ki so nam ga opravili tu pa tam kmetje, so jo klicali na dnino zmerom 'n zmerom. Nikoli se ni zdelo nobenemu vredno delati z njo računa, ona se pa tudi ni upala upreti. Le zvečer, ko je prišla domov izgarana na smrt in je sedla na klop za peč, je vzdihovala. Pretezala je roke, ki so ji bile v členkih zatekle ter so ji velikokrat škripale. Prijemala se je za trebuh in iz vzdihov smo čestokrat razbrali: »O Jezus, da mora človek toliko pretrpeti po krivici!«

Ob takšnih prilikah smo se postavili pred njo in jo gledali. Njene dobre, mehke črte na obrazu je zalila grenkoba, oči ji je stemnila bolečina, ki je izrinila iz njih toploto, da so nas zrle skoraj sovražno. »Kaj me zijate!« je včasih zakričala nad nami, ko smo se pa razpršili, nas je vabila k sebi. »Ko bi nam vojna ne pobrala očeta, bi postali nemara tudi še iz vas ljudje,« nam je včasih pravila.« Jaz ne bom mogla napraviti za vas ničesar. Ženska je manj ko hlapec. Nihče je ne posluša. Trpite in delati se vadite, da se prikopljete kam naprej z lastnimi rokami. Če bo šlo tako naprej, ne bom dolgo vzdržala.«

Ponoči je mnogokrat prižgala luč, si grela nad njo svinjsko salo ter si mazala z njo razboleli trebuh. Zadrževala je vzklike bolečine, da bi ne zbudila nas otrok, se grabila za razbolela mesta ter hodila po sobi skljućena in trepetajoča, dokler bolečina ni prešla. In če je bila zjutraj, ko se je v kuhinji pogovarjala z mačko, glasna, smo vedeli, da je zdrava, ako pa je bil njen glas medel in šibak, smo boječe zlezli iz postelje, se oblekli ter šli gledat, kako ji je.

Imela nas je neizmerno rada. Z vsem svojim razbolelim srcem se je navezala na nas in skrbela je za nas, kot da smo gosposkega rodu. Drugod so otroke presiljevali z delom, jim kratili spanje, nas pa mati ni uprezala preveč. Vse bi nam dala; vse nam je poskušala nuditi, pred tujim človekom se pa ni upala postaviti za nas. Če se je mesarju Hojčjaku na priliko zahotelo, da bi nas pretepel, mu mati ni branila. Da smo itak zli otroci, ki smo se izpridili, ker nimamo očeta, mu je pravila. Ko je kupec odšel, pa nas je tolažila in pomilovala. »Skrijte se, deca!« nam je navadno zaklicala, če je šel proti hiši tujec. Potegnili smo se za vrata, odkoder smo kukali na prišleca.

»Na podstrešje se skrijte, deca!« nam je velela mati, ko je prišel Hojčjak skoraj že do hrama, a nismo hoteli. Brat, ki je bil najstarejši izmed nas, se je upri. Potegnili smo se pa v kamro, pustili vrata nekoliko odtrznjena, da bi nam lahko služila za opazovanje, mesarja smo pa zasledovali skozi okno.

Mati je pripravljala rejo za svinje. Bilo je lepo majniško jutro. Hitela je, da bi do sedmih opravila živino, zakaj potem je morala na dnino. Vlačila je iz peči z burkljo velike železne kropnice kuhanega zelenja, ki ga je nabrala zvečer, ko se je vračala z dela. Žmikala ga je v škafih, druzgala vmes tudi pičle kose krompirja ter se delala kot bi ne vedela, da prihaja Hojčjak.

Ta je prišel po dvorišču. Zvonil je pred seboj s svojo ogromno rjavo palico, sukal po ustih cigaro, ogledoval naš hram in hlev ter se režal neznatni bajtici, pokriti s slamo. Prijel je klobuk zadaj za krajce, si ga porinil na oči, dal desno nogo pred levo in tako stal nekaj časa. Nato je porinil klobuk nazaj, odvrgel cigaro, si zataknil palico v žep telovnika in šel proti hlevskim vratom. S škornjem je sunil gnoj s praga, se sklonil ter stopil v hlev. Ogledal si je teličko, jo pretipal, ji gledal v gobec, jo suval v stegna in v vamp, da je žival prestrašeno poskakovala, nato je pa prilezel iz hleva. Otiral si je pajčevino s klobuka in nekaj godrnjal. Znova si je prižgal cigaro, puhnil nekajkrat modričast dim proti cvetju, ki je viselo s sadnega drevja, ter se obrnil proti hišnemu pragu. Ni prišel hrupno. Tiho je obstal na pragu. Motril je mater, kako se je sklanjala nad škafi, kako so se gibale mišice njenih krepkih rok in kako ji je pokalo hrbtišče, ko je dvigala kropnice. Nam otrokom so srca udarjala krepkeje. Špranjo pri vratih, skozi katero smo zdaj gledali, smo za spoznanje skrčili, da bi nas ne zagledal — in odprtih ust smo strmeli vanj. Stal je na pragu v vsej svoji mesarski veličini: širok, debel, velik. Klobuk z zelenim trakom je imel posajen na glavo postrani. Lasje so mu uhajali izpod njega. Bili so brezbarvni in debeli kot ščetinje. Neurejeno so se mu vesili po čelu. Oči je imel pogreznjene globoko v lobanjo, veke pa zatekle in krvave. Imel je očesno bolezen in zmerom se mu je cedilo iz oči. Debele ustnice so se mu oklepale cigare, tolsti vrat pa mu je očividno držala skupaj mastna ovratnica, sicer bi se mu razlezel. Roke je tiščal v hlačne žepe. Palica mu je visela iz žepa na telovniku, od levega do desnega boka pa se mu je čez obilni trebuh vlekla težka srebrna verižica, katere lok mu je segal skoraj med noge. Nekaj časa se je samo režal, nato je pa vzel cigaro iz ust, stopil glasno po prikletu in zavpil:

»No, prodaš telico, prekleta baba trapasta?«

Mati se je zravnala. Obrisala si je roke v predpasnik in stopila k peči, kjer je pomešala v loncu juho, ki jo je kuhala za zajtrk. »Ne vem; še ni čas. Nisem se še odločila,« je menila plaho. Ozrla se je nanj postrani.

»Rolu si pa poslala glas, da prodajaš, sakrament!« je zarohnel. »Prodaj telico, primojduš, če ne te nakrešem s tole palico, da boš vedela, kaj se pravi ljudi za norca imeti. Meniš, da bom hodil poldrugo uro zastonj?«

»Saj prav za prav mislim na prodajo... Samo...«

»Kaj samo? Hudiča samo! Prodaj pa nič samo! Kdo pa plača bolje od mene? Moreš reči, da sem slab človek?«

Mati se je izvijala, se ozirala plaho proti kamrskim vratom hoteč nas posvariti, naj se ne izdamo, zakaj Hojčjak je bil tega ‘tra posebno slabe volje. Čez čas pa je rekla: »Koliko pa ponujate?«

»Kaj morda jaz prodajam, pri moji krščanski duši, baba trapasta! Za svojo crketino boš že vedela ceno. Živinče ti komaj stoji v hlevu. Same kosti so ga. Sena nimaš, paše nimaš, sakrament, živino bi pa redila. No, koliko?« Obrnil je dlan navzgor ter jo pomolil proti materi.

Mati je oklevala. Bolelo jo je neresnično ocenjevanje telice, ki je bila rejena in lepa. Še sosedje so jo občudovali. »Osemnajst stotin dajte,« je skoraj zašepetala.

»Kron, primojduš, baba neumna!« se je zadri mesar in poskočil. »Dvanajst stotin in ne krajcarja več. Preplačana je s tem. Cena je popustila.« Lovil je mater za roko ter tolkel po njeni dlani, mati pa se je branila. Rvala sta se po kuhinji. Mati je vzdihovala, tožila, mesar pa je grozil in preklinjal. Otroci smo zatulili. Mislili smo, da bo pretepal mater. Vrata v kamro so se odprla. Vsi trije smo stali pred pragom in se cmerili. Mesar nas je ošinil z očmi. »Glej jih vrage potuhnjene! Prisluškujejo. Lepe satane boš vzgojila!« je bevsknil jezno. »Vam bom že pokazal!« Stopil je proti kamri, da bi nas premlatil. Tedaj pa se je zgodilo nekaj čudnega, pred čemer smo ostrmeli. Mati je segla bliskovito med burklje. Pograbila je leseno veslico, ki jo je uporabljala za snaženje peči, ko je pekla kruh, postavila se je pred nas ter vzkliknila grozeče:

»Pustite deco! Nimate je pravice pretepati. Telico prodam za dvanajst stotin, deco pa pustite.«

Mesar je obnemel. Cigara mu je zdrknila iz ust, zaripla lica so mu drgetala od presenečenja, kalne oči so gledale mater vprašujoče. Ona pa je stala pred njim vzravnana, ponosna, odločena se postaviti za nas. Krepko je držala veslico v mišičastih rokah. Ustnice je tiščala skupaj in brada ji je podrhtevala.

Hojčjak je povesil pogled. Molče je izvlekel listnico, odštel kupnino, odrinil nam otrokom običajno napitnino in odšel brez pozdrava, brez zmerjanja. Ta dan se je oglasil pri nas poslednjič.

Ko je odšel, se je zrušila mati na kuhinjski prag. Solze so se ji udrle po licih, hlipala je, da so se ji tresla pleča, mi smo jo pa gledali kakor junaka. Ta dan smo se v šoli sklicevali na materino odločnost in moč, če nas je hotel kdo premikastiti.

Vojni zemljepis

Nova vojna nas je prisilila vse, da se moramo učiti zemljepisa. Na področju bivše poljske države, na Finskem in Skandinaviji, v Holandiji, Belgiji, Franciji, Angliji, v severni in vzhodni Afriki, po vsem Balkanu in na Bližnjem vzhodu smo se seznanili z novimi zemljepisnimi zvezami, mesti in rekami, gorovji in morji. Skoraj vsak dan nam je treba na podlagi vojnih poročil odpirati v atlatih nove strani in zarisavati nove črte. S tem pedagoškim delom, ki si ga nalagamo sami, nam je naraščala verjetno tudi sposobnost za pridobivanje pravilnih mer. Vsekako nas more le skrbna zemljepisna vzgoja obvarovati napačnih zaključkov in iluzij.

Ta čas seveda ni lahko kupovati nove atlante. Tudi najnovejše izdaje šepajo pogosto daleč za dogodki in ne drže koraka z velikimi spremembami na zemljepisni karti, ki jih prinašajo preobratni dogodki te vojne. Pogosto se moramo zateči k specialkam, če si hočemo ustvariti pravo sliko o tem, kar se dogaja. Težave pa so se še posebno pomnožile, odkar se je začela 22. junija vojna s Sovjetsko Rusijo. Že med to vojno so se mejne črte tam ponovno spreminjale, pojavljajo pa se tudi nova merila, ki jih ni mogoče primerjati z razmerji v zapadni in jugovzhodni Evropi.

Od vzhodnopruske meje do Dvinska znaša razdalja v zračni črti nad 300 km, od meje poljskega generalnega guvernementa ob Sanu preko Lvova in Dubna pa je do prizorišč novih bojev približno tudi ista razdalja. Meja generalnega guvernementa je od Nareva do bojišč ob Berezini oddaljena preko 500 km. Če bi hoteli te razdalje primerjati z razdaljami med lanskimi dogodki na zapadni fronti, bi našli, da si je nemška vojska tokrat v nekaj več nego tednu dni osvojila toliko ozemlja kakor takrat približno v šestih tednih. Vsa Francija ni tako rekoč večja od kakšne zapadne province Sovjetske Rusije. Kar so Nemci do zdaj zavzeli, meri znatno več nego tretjino milijona kvadratnih kilometrov in to je približno toliko, kolikor znaša površina zasedene Francije in morda še Belgije ter Holandije zraven. Iz teh podatkov je razvidno, kako brzo so se razvijale operacije v začetku vojne proti Rusiji in s kakšnimi razsežnostmi morajo pri tem računati.

Vojaška inspekcija v Rimu

Duce pregleduje veliko motorizirano edinico ekspedicijskega zbora, poslanega na bojišče proti Rusiji

Sovražniku za petami

Na letališču v Minsku ležijo vsevprek ostanki sovjetskih letal. Med njimi so lovci — znani izvidniki »Rata« — in bombniki, ki so jih nemški strmoglavci raztrgali na kose ali pa jih je uničil ogenj. Zgorela, prekucnjena, preluknjana ležijo zdaj letala na robu velikega letališča in nad sovjetskimi zvezdami se zmagovito kretajo nemški izvidniki in strmoglavci. Osebje nemške vojske se je že uredilo v lopah brez oken in čuva svoja letala.

Po brezupnih ulicah v Minsku, kjer so pročelja hiš zgorela in opustošena do skrajnosti, srečujemo dolge vrste ujetnikov. S kratko ostriženimi lasmi, razcapani, z rumenimi obrazi gredo mimo nas. Videti so trudni. Pravkar korakajo mimo ogromnega kamenitega spomenika, ki predstavlja Lenina, propovednika svetovne revolucije.

Po avtomobilski cesti iz Minska proti Moskvi se vračajo bedni begunci s culicami ter iščejo svoje domove. Čevljev se zdi, da ti bedniki ne poznajo. Ob vsej cesti se kupičijo razbiti sovjetski tanki, topovi proti letalom, žarometi in trenski vozovi. Težki topovi so s traktorji vred obležali na cesti, kadar so se pojavili nemški bombniki, ki so izvrtali v zemljo ogromne lijake.

Za napredujoče nemške kolone je veselje, da morejo zdaj voziti po gladki in široki cesti, potem ko imajo za seboj prašna razorana poljska pota. Tukaj motor lahko z naglico drdra naprej. Na obzorju se pojavijo oblaki dima, znak, da se sovražnik upira. Rad bi ustavil nenehno napredujočo nemško vojsko. Izvidniška patrulja je odkrila oviro na cesti. Takoj se je začelo močno streljanje s strojnicami. Tanki že hitijo na pomoč. To je znak za sovražnika, ki ukrene takoj potrebno, da se iz gozdnega kritja pojavijo njegovi tanki. Toda ne dobe časa, da bi streljali. Že jih je napadel oddelek nemških črnih huzarjev z vso silo in v neverjetno kratkem času obležijo rjavozeleni velikani sovjetske vojske negibni na mestu. Rdeči plameni ližejo vozove, iz katerih se dviga plavkastočrn dim proti drevesnim vrhovom. V okolišu kakšnih 200 m vidimo dober tucat sovjetskih tankov goreti. Eksplozije jim trgajo stene, jeklene plošče odpadajo kakor kosi lepenke.

Sovražnik se še vedno brani. Ko prodre naša pehota, protiletalsko topništvo in metalci granat globlje v gozd, žvižgajo izstrelki okoli naših ušes, svinčenke se ustavljajo v drevesnih deblih in jih lomijo. Sanitejci odnašajo ranjene tovariše z bojišča. Zdajci je zastavilo nemško topništvo. Granate švigajo preko naših glav, strmoglavci se pojavijo in napadajo s strojnicami sovražnika, kjer se pokaže. Močan ogenj in protiletalsko topništvo se oglasi z nasprotne strani. Vendar ne opravi ničesar. Nemška letala obvladajo zračni prostor.

Nekaj ur traja, pa je sovražnik od zadaj vkleščen in se ne more več izmaknitl. Na razpolago ima uničenje ali predajo. Eno ali drugo je tudi usoda sovjetske vojske.

Kralji in predsedniki

»Frankfurter Zeitung« poroča, da so v Londonu spomenike angleških kraljev Karla I., Viljema III., Jurija III. in Jakoba II. pobrali z njihovih podstavkov in jih spravili v kletne prostore nekega muzeja, kjer so varni pred bombnimi napadi. London pa ima tudi spomenike ameriških državnih predsednikov Washingtona in Lincolna, ki so ostali na svojem mestu.

Delo za rezkalnim strojem

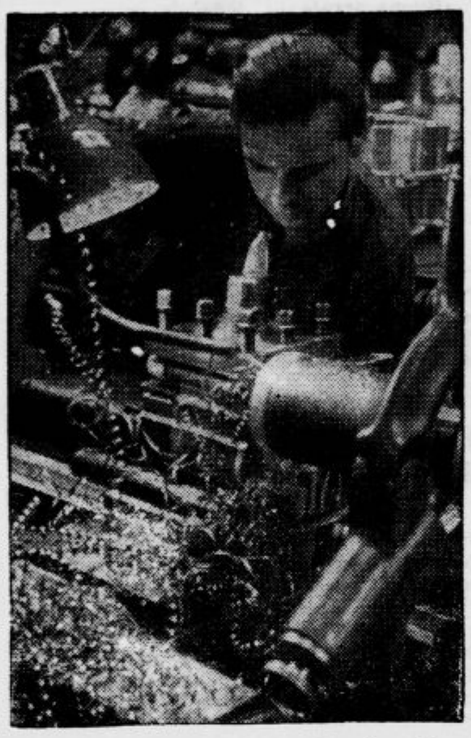

V neki nemški tvornici za oboroževanje

Strmoglavci nad tundro

Ob Severnem Ledenem morju, tik zaliva Kola leži Murmansk, edino sovjetsko pristanišče ob Atlantiku, ki nikdar ne zamrzne. Tam so ogromna skladišča lesa, razvita industrija, ladjedelnice in suhi doki, ki nudijo varno zaščito celo velikim prekomornikom, kadar so potrebni popravila. Murmansk pa je tudi najpomembnejša ruska vojna luka. Skoraj 2000 km dolga železnica, ki pa je bila ponovno napadena od nemških strmoglavcev, piše nemški vojni poročevalec Walter Moeller, veže Murmansk z Leningradom, in ta proga je danes zaradi napadov od strani nemških strmoglavcev deloma neuporabna. Vojaški pomen Murmanska podčrtavajo tudi tri letališča, ki se nahajajo v bližini mesta. Tem letališčem so veljali v zadnjem času nemški letalski napadi.

V svitu polnočnega sonca, spremljano od lovcev in rušilcev, se je približalo Murmansku krdelo modernih strmoglavcev. Polet ni bil namenjen mestu, marveč njegovemu južnemu letališču Šongvi. Izvidniška letala so javila, da se nahaja tam večje število bojnih letal. Naša naloga je bila, razdejati ta letala z bombami.

»Pozor! Sovražni lovci so se dvignili v zrak!« nam je javilo vodilno letalo našega krdela. Čeprav sovjetska letala niso nikakršni okretni Spitfiri, vendar jih ne smemo podcenjevati! Toda najprej moramo pustiti, da se nam približajo.

Tovariši pred nami se že pripravljajo na napad. Pod nami se nahaja iskano letališče. Razločimo letališče, barake in vzletišče ter več vrst bojnih letal. Vsak izmed naših pilotov je vzel na piko po nekaj strojev na tleh in je izpustil bombe.

Kot strelec sem imel nalogo opazovati zadetke na desni in levi. Kako so bombe padale, kako so trgale zemljo in preluknjale letala na tleh! Nalik črnim gobanom so se pojavljali oblački dima, potem je siknil iz njih plamen, ki je pokončal še tisto, kar je ostalo od zadetkov. Vodja mojega letala je zaokrenil stroj, kajti bližalo se nam je pet sovjetskih lovcev. Mimo nas so prasnili skozi zrak izstrelki. Toda preden nas je utegnil sovražnik vzeti na muho, so nas že ščitili naši lovski spremljevalci. Dva Messerschmidta sta se vrgla proti njim v boj in razvila se je borba, katere izida nismo mogli več opazovati. Kljub temu pa ni dvoma, da so bili naši lovci močnejši od sovražnika, kajti naše letalsko krdelo je brez poškodb doseglo izhodišče in po kratkem odmoru se je pričelo pripravljati za nove podvige.

Kam se bo selila sovjetska vlada?

»Gazzetta del Popolo« poroča, da se namerava sovjetska vlada za primer, da bi morala zapustiti Moskvo, preseliti v Omsk.

Letalske bombe nastajajo

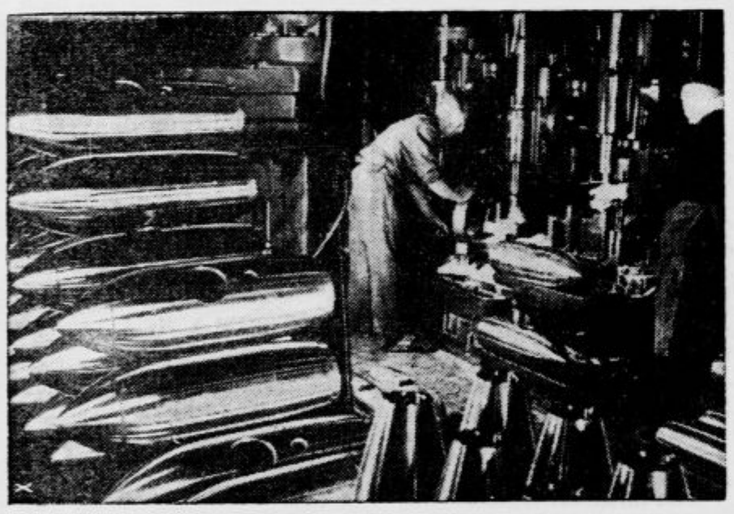

Pogled v neko nemško tvornico za vojno industrijo

Sovjetski fatalizem

Član nemške propagandne kolone Heinz Dieter Pilgram poroča:

Kolona se pomika s težavo po peščenih poteh ogromnih gozdov. Regiment je nekaj tucatov kilometrov spredaj. Kolona mu mora slediti, zato priganjajo konje z vsemi močmi. Sredi gozda se pojavi majhna vasica. Kratek odmor. Vojaki ne izstopijo, ostanejo pri svojih vozilih, vsak s karabinko, pripravljeno na strel

Tedajci počijo streli iz gozda. V trenutku poiščemo kritje. Seveda tudi vrnemo strele. Dve strojni pištoli sta se temeljito izlajali Sovražnik utihne. Vojaki se napotijo do gozdnega roba. Nikjer ni duha in sluha o nasprotniku Poskril se je v neskončni globini gozda. Vendar streljanje ni bilo brez uspeha. Dva sovjetska vojaka sta mrtva, enega smo ujeli. Na nemški strani je krogla oplazila enega moža in enega konja

Previdno tipa močna predstraža divizije na obeh straneh ceste dalje. Hitro in oprezno. To sta dva zakona našega postopanja: treba je ostati sovražniku tik za petami in se takoj zasigurati pred morebitnimi napadi.

Iz gozda se oglasi nekaj strojnic, potem še več. Mora jih biti dvajset do trideset. Sovražno protiletalsko topništvo poseže vmes. Potem se pridruži še artilerija. Spoznamo položaj. Sovjeti so očividno stvorili odločitev, da se bodo tukaj uprli in zavrli nemški pohod z močnimi oddelki. Divje streljanje se začne. Sovražniki streljajo iz vseh kritij, vseh mejic, iz vsakega žitnega polja.

Toda proti srditemu naskoku nemške vojske to nič ne zaleže. V pičli uri je sovražni odpor zlomljen, sovjetski vojaki so razpršeni in so izginili v gozdu. Tudi med Nemci je nekaj mrtvih in ranjenih. Število sovjetskih mrličev pa gre v stotine. Rusi ne streljajo slabo, umejo se izvrstno kriti in maskirati

Privedli smo kakšna dva tucata ujetnikov. Njih obrazi so polni strahu. Odvedemo jih k divizijskemu tolmaču. Noben ujetnik nima pri sebi legitimacije. Odvrgli so vse orožje, uničili tudi svoje značke za čine. Gologlavi so, bosi v srajci, hlačah in ovojkah. Na nogah imajo raztrgane čevlje. Prav nič drugega nimajo pri sebi. Menijo, da vse skupaj nima nobenega pomena.

Zasliševanje je pokazalo, da je bil sovjetski oddelek sestavljen iz različnih polkov. Skoro vsak regiment vsebuje pripadnike skoro vseh ljudstev v Sovjetski zvezi.

Boljševiki so svojim vojakom zabičali, da Nemci vsakega ujetnika ustrelijo, zato noče nihče med njimi izdati svojega imena in priimka. Nihče tudi noče povedati, odkod je, najbrže iz strahu za usodo svojcev. Odklonili so tudi ponudbo, da bodo njih svojci obveščeni po ženevskem Rdečem križu, da so prišli v nemško ujetništvo. Pravijo, da jim nič ne stori, če doma mislijo, da so mrtvi.

Maša zadušnica ni bila potrebna

V aprilu so italijanski listi poročali, da je v severni Afriki umrl junaške smrti 23-letni Salvatore Avesani iz Chieva pri Veroni, topničar velike oklopne edinice. Z drugimi tovariši mu je uspelo osvojiti utrdbo El Michili. Med to akcijo je odnesel hude rane, zaradi katerih so ga smatrali za mrtvega. Njegova družina je malo pozneje dobila to vest o njegovi smrti. Te dni bi se morala vršiti za njim maša zadušnica, a baš tistega dne je družina prejela obvestilo, da je Avesani živ in leži zavoljo težkih ran v trebušnem delu v neki bolnišnici v Bengaziju.

Poškodbe na oklopnici „Rodney“

Kakor poročajo, je bila angleška oklopnica »Rodney« v borbi z »Bismarckom« zelo hudo poškodovana Sprednja dva težka stolpa sta bila baje popolnoma razdejana. Na ladji je bilo v teku bitke 208 mrtvih in 300 ranjenih.

Zavzeto ozemlje

Nemški listi beležijo, da znaša površina ozemlja med Nemčijo in Rusijo, ki ga je doslej zasedla nemška vojska, 375.000 četvornih km, to je toliko, kolikor je bila velika vsa davša Poljska.

Potresni sunek

Potresna opazovalnica v Jeni je zabeležila te dni malo pred polnočjo potresni sunek v oddaljenosti 750 km.

ANEKDOTA

Cesar Franc I. je uvedel hude nove davke. Ko je izvedel, da so ljudje nezadovoljni z njegovimi predpisi in so ga vpraševali za svet, kaj bi kazalo storiti, je dejal z nasmehom:

»Pustite ljudi, naj godrnjajo! Nekaj zabave le morajo imeti za svoj denar!«

VSAK DAN ENA

»In zdaj si dobro zapomnite, da ne smete nekaj dni hoditi okoli!«

Kulturni pregled

„Traviata“ v izvedbi Kr. rimske Opere

V navzočnosti Visokega Komisarja Emilia Graziolija, armadnega poveljnika gen. Robottija, mestnega župana dr. Adlešiča in drugih odličnikov je v sredo zvečer uprizorila Kr. rimska opera v ljubljanskem opernem gledališču »Traviato«, v kateri so sodelovali najodličnejši člani rimske opere s slavno Caniglio in z znamenitim Gigliem na čelu. Gledališče je bilo prodano do zadnjega kotička in ves čas predstave je bilo občutiti svečano in navdušeno razpoloženje, ki je raslo od dejanja do dejanja, od arije do arije in se je izražalo z navdušenimi spontanimi aplavzi Caniglii, Gigliu in Bechiu na odprtih scenah. Ljubljanska opera je doživela ta večer svoj zgodovinski dogodek, ki bo dolgo ostal v najprijetnejšem spominu mnogih poslušalcev, katerim so se z nastopom Giglia in Caniglie izpolnila vsa velika pričakovanja: slišali so znamenita pevca in ju videli, kar jim je bilo doslej nemogoče; spoznali so visoke pevske zmogljivosti njiju in drugih pevcev ter osebnost znanega dirigenta Tullia Serafina; spoznali so visoko raven slavnega rimskega opernega gledališča in pritrdili njegovemu povsem upravičenemu slovesu. Ljubljanskemu opernemu gledališkemu občinstvu je bilo včerajšnje gostovanje Kr. rimske opere praznik, ki je zbudil izredno zanimanje ter so ga navzoči kar najugodnejše komentirali še dolgo po končani predstavi. V naslednjem priobčujemo poročilo našega strokovnega poročevalca.

Naslovno vlogo Verdijeve »Traviate« je pela o priliki gostovanja rimske opere v Ljubljani Maria *Caniglia*. Odveč bi bilo govoriti o podrobnostih njenih pevskih in igralskih sposobnosti Ugotovim naj le to, da je Caniglia pevka sijajnih glasovnih danosti, ki jih s pomočjo odlične izdelanosti ter visoke pevske kulture izraža v visoko stopnjevani obliki. Vsak njen ton je poln, zveneč, kakor muzikalni kristal, vsak zase je estetski dodelana enota, ki skupno s sledečimi si toni in njihovimi skupinami tvori niz prelestno zvenečih linij. Vsemu temu dodaja Caniglia silno močno potencirano osebno doživljanje, ki ga vnaša tako v glas, kakor izraža v igri ter ustvarja v skupnosti obeh umetnostnih gradilnih elementov klasični spoj estetskega lika. Caniglia je res pevka in igralka po naravi in je razumljivo, da je dosegla sloves svetovne pevke. Njena Violetta je silna po globini doživetja in po lepoti petja, lik, kakršnega se more slišati in videti samo v kreaciji najboljših pevskih umetnic. Po tej stvaritvi Caniglie si moremo predstavljati, kakšna bi bila v vlogi Aide, ki mora čudovito odgovarjati vsemu njenemu muzikalnemu bistvu. Že sama izvedba Caniglie v »Traviati« je nudila izredni pevski užitek.

Z enako velikim pričakovanjem smo v vlogi Alfreda Germonda slišali slavnega Benjamina *Giglia*, katerega kultura in pevska celota je pač vredna velikega pevca tradicije, kakršno uživa v svetu Gigli. Zlasti v tretjem in četrtem aktu je zablestel v vsej polnosti svojega bogatega in polno zvenečega glasu, ki so se mu divili in se mu še divijo milijoni poslušalcev vsega sveta. Tudi njegovo izvajanje je nudilo svojevrstni užitek, posebno pa je še izpolnilo želje premnogih, ki so želeli slišati in videti popularnega Giglia pristno. Nad vse prijetno je učinkoval tudi Gino *Bechi* v vlogi očeta Germonta, pri katerem je poleg zelo simpatične barve izzvala občudovanje zlasti dovršena linija njegovega glasu, močna kultura in fina, stilno izvrstno umerjena igra, s katero je oblikoval psihološko težak lik Giorgia Germonta. Kakor Caniglia ter Gigli je bil tudi Bechi deležen najiskrenejšega priznanja Med ostalimi so še sodelovali Maria *Huder* kot Flora Bervoix, Tina *Macchia* kot Annina, Adelio *Zagonara* kot Gastone in ostali, ki so vsi tvorili v celoti ugodne estetske like. Odličen je bil tudi nastop mask s prvo plesalko Attillio *Radice* kot središčnim likom in v koreografiji Aurelia M. *Millossa*. Prav tako je bil izvrsten zbor po svoji finesi in diskretnosti v petju ter igri; vodi ga Giuseppe *Conca*

Dirigiral je predstavo »Traviate« Tullio *Serafin* orkestru, ki izkazuje zelo visoko reproduktivno raven. Poleg samo po sebi umljive tehnične dovršenosti je v interpretaciji precizno stilno dodelan močan po fino diferencirani dinamiki in v povsem izenačenem odnosu do solistov ter zbora; predstavil se je pač kot orkester kakršen je vreden velikih oper in kakršnega si zamišljamo za idealno operno izvedbo. Prav gotovo je njegova sijajna interpretacija rezultat močne poustvarjalne osebnosti priznanega dirigenta Serafina, ki je z vso globino posegel v najtanjše vitre velike in že desetletja enako privlačne Verdijeve umetnine. Režiser Marcelo *Govoni* je izčrpal vse možnosti razmeroma majhnega odra ljubljanske opere in pokazal, da je tudi na njem mogoče iti v globino ter s sredstvi, s katerimi kajpada razpolaga rimska opera, ustvariti vsaj odsev velikih odrov. Njegova režijska interpretacija, ki se je popolnoma skladala s stilno orientacijo ostalih sodelovalnih korpusov, je skupno s sceno, katero je izredno okusno pripravil Camillo Parravicini, vtisnila »Traviati« značaj neprestano tekočega in estetsko zelo učinkovitega kompleksa.

Nedvomno je bila predstava »Traviate« v izvedbi Kr. rimske opere na odlični umetnostni višini in je po svoji vsestranski izdelanosti nudila velik estetski užitek. Bila je pomembni umetniški dogodek ljubljanskega mesta ter je zlasti po svojih, kvalitativno najpomembnejših predstavnikih Serafinu, Caniglii, Gigliu in Bechiu predstavila svojo visoko stopnjo ter potrdila svoj sloves v kar najbolj prepričevalni obliki.

cd.—

Timur

»Modra ptica« je za letos napovedala M. **Pravdina** življenjepis strahotnega azijskega samovladca Džingis-kana. Ta spis je izšel že prej v italijanskem prevodu, letos pa je založba Marzosco izdala prevod nadaljnjega Pravdinovega spisa **»Dedščina Džingis-kana«**, ki je nekako nadaljevanje prve knjige. Dobrih sto let po Džingiskanu je Timur obnovil mongolski imperij in se ni ustrašil največjih zločinov, da utrdi svojo moč. V naravi tega vladarja so bila združena težka protislovja. Če beremo Pravdinovo delo, ki se naslanja na vire in dognana dejstva, se nam zdi, da čitamo fantastični roman. Toda zverstvo, ki je označevalo oba azijatska samopašnika, ni fantazijska podoba, marveč samó kaže, do kakšnih strahot lahko vodi stopnjevanje politične moči, paraksizem strasti in mržnje, demonična sebičnost in ošabnost, preziranje sleherne nravne odgovornosti in pomanjkanje zavesti o metafizični vrednosti človeškega življenja.

Na podlagi M. Pravdina pripoveduje Luigi **Bottazi** v **»Giornale d'Italia«** z dne 8. t. m. o Timurovi strahovladi. V Samarkandi, današnjem glavnem mestu Uzbekistana, ene izmed zveznih dežel Sovjetske Rusije, je ohranjena Gur-emirova mošeja, v kateri so nedavno odkrili Timurov grob. Okostje strahotnega vladarja so spoznali po pokvarjeni nogi, saj je znano iz zgodovinskih virov, da je Timur ali Tamerlan šepal. Samarkanda je bila nekoč najčudovitejše orientalsko mesto, ki je v njem Timur združil vse bogastvo in silno moč svojega velikega imperija. Za vsem imperijem ni ostalo ničesar; za močjo in slovesom groznega zmagovalca pa le nekaj bornih kosti, kakor za vsakim drugim smrtnikom . . .

Redkokdaj je bil kakšen vladar, piše Bottazzi, tako zasovražen in tolikaj preklinjan, obenem pa tako občudovan kakor Tamerlan ali Timur. Morda ni bilo nikdar na svetu zgodovinske osebe, v kateri bi bilo združenih toliko protislovij in kontrastov. Noben človek ni nikdar toliko opustošil in toliko porušil, kakor on, vzlic temu je ostal za mnoge poznejše generacije »vzor vladarja« (!). Noben azijski despot ni užival v Evropi tolikega slovesa. Še danes se azijska plemena tja do Sibirije spominjajo v svojih narodnih pesmih njegovega imena in lovci na Pamirju omenjajo z nekakim ponosom namakalne kanale, ki so jih Tamerlanovi vojaki z die-

Kronika

* **Osebna vest.** Prof. dr. Pavel Strmšek iz Celja je bil z odlokom Komisarja za prosvetno ministrstvo v Beogradu imenovan za profesorja v Kosovski Mitrovici, prof. I. Napotnik iz Celja pa za profesorja v Čupriji.

* **Znižanje železniške tarife na progi Reka — Trst in Reka — Postojna.** Za prevoz tranzitnega blaga med Reko in Postojno je po zadnjem ministrskem odloku tarifa znižana za 50 odstotkov. Enako znižanje velja za prevoz blaga po železnici med Reko in Trstom. Znižanje ne velja za promet z Nemčijo. Odlok bo stopil v veljavo 15 dni po objavi v Službenem lestu Kraljevine.

* **Življenje in smrt v Goriški pokrajini.** V maju je bilo v Goriški pokrajini rojenih 337 otrok, med temi 70 v mestu, 269 v pokrajini. Porok je bilo 101 — 34 v mestu, 150 v pokrajini. V celoti je število prebivalstva v maju naraslo za 114 — v mestu za 3, v ostali pokrajini pa za 111. Za junij znašajo ustrezajoče številke: rojstev 327 (v mestu 84, v pokrajini 243), porok 120 (32 in 88), smrtnih primerov 195 (84 in 111). V juniju je število prebivalstva v pokrajini naraslo za 132 oseb.

* **Kaj bo z invalidskimi akti iz Beograda?** Pod tem naslovom poroča najnovejša številka »Vojnega invalida« o zaskrbljenosti prizadetih invalidov iz Ljubljanske pokrajine, ki so se bili v svojih zadevah svoj čas z raznimi prošnjami obrnili na Beograd. Upravičena je bila bojazen, da so bile prošnje, ki so jim bili priloženi tudi razni važni izvirni dokumenti, med bombardiranjem Beograda uničene. Zdaj pa je ugotovljeno, da so vsi invalidski akti v Beogradu ostali nedotaknjeni — vojna vihra, ki je sicer prizadejala toliko razdejanja, jim je na čudežen način prizanesla. Razume se pa, da pristojna oblastva v Beogradu teh aktov ne morejo izročiti prizadetim poedincem, temveč jih bodo hranila tako dolgo, dokler se ne bodo razmere povsem uredile, nakar jih bodo po diplomatski poti izročila posameznim pokrajinam bivše Jugoslavije. Med našimi vojnimi invalidi jih je mnogo, ki še zmerom čakajo odloka vrhovnega invalidskega sodišča, da pridejo do svoje invalidnine. Vojna, ki jih je nekoč prikrajšala za zdravje in delazmožnost, je zdaj vnovič posegla v njihovo življenje in zavlekla rešitev njihovih nujnih zadev.

* **Obvezna oddaja rožičev.** S posebnim odlokom je odrejeno, da morajo biti vse količine rožičev, kar se jih pridela v Kraljevini ali jih uvozijo iz Libije, Italijanske Afrike, Albanije ali iz inozemstva — tudi vse one količine, ki se samo začasno uvažajo — na razpolago Ministrstvu za poljedelstvo in gozdove. Vsi pridelovalci morajo količine rožičev prijaviti v 15 dneh po odbiranju.

* **Novo filmsko divo so izbrali.** V Milanu so se končale izbirne vaje med 150 lepoticami, ki so jih izbrali izmed 2354 kandidatk za vlogo Lucije Mondella, glavne junakinje v filmu »Zaročenca«, ki ga pripravlja filmsko podjetje Lux po slovečem Manzonijevem romanu. Vloga je pripadla 21letni Dini Sassoli iz Riminija, ki je že pred tremi leti v nekem kinomatografskem natečaju odnesla zmago in se je v manjših vlogah že udejstvovala v nekaterih filmih.

* **Milanski velesejem — vojni vrt.** S količkšno resnobo razumevajo v Italiji naročilo, da je treba v vojni obdelati vsak razpoložljiv kotiček zemlje, nam priča dejstvo, da so tudi zemljišče milanskega velesejma spremenili v en sam veliki vrt. Dobršen del prostora je posvečen kokošjereji, velik kompleks pa so posejali s koruzo in žitom. Nedavno je tajnik Fašistične zveze poljskih delavcev obiskal velesejem in se je pri tej priliki zelo toplo izrazil o posnemanja vredni pobudi velesejmske uprave.

* **Nedovoljena kupčija s surovim maslom.** Policijska oblastva so prišla na sled v Milanu nedovoljeni kupčiji s surovim maslom, ki so ga prekupčevalci iz Verone tihotapili v mesto. Policija je aretirala nekega prekajevalca in nekega trgovskega zastopnika, ki sta bila na čelu široko razpredene tihotapske organizacije. Surovo maslo je prihajalo v mesto v hlebčkih po pol kilograma, naprodaj pa je bilo brez predpisanih živilskih nakaznic po precej visokih cenah. Policija je zaplenila veliko količino blaga.

* **Izkoriščanje morskih alg za krmo.** Pristojna oblastva v Italiji se že delj časa ukvarjajo z vprašanjem, kako bi se dale morske alge uporabiti kot živinska krma, kakor jih razne dežele v severni Evropi že izkoriščajo v ta namen. V severnih krajih krmijo z algami, nabranimi na morskem bregu, govejo živino, konje in svinje, tako da jih mešajo z majhno količino sena. Zdaj, ko si moramo z vso vnemo prizadevati, da uveljavimo načelo gospodarske samooskrbe, bo uporaba alg za krmo v obmorskih pokrajinah velikega pomena.

* **Varujte se orožja!** V Poljčanah je 26letni posestnikov sin Alfred Ošina našel na travniku lovsko puško. Prepričati se je hotel, ali je nabita, zato je obrnil cev navzgor in sprožil. Cev pa je bila zatrpana s prstjo in jo je razneslo, tako da je fant dobil več drobcev v oči in bo najbrž oslepel. Prepeljali so ga v bolnico.

* **Knjigarna Kleimayr & Bamberg,** Miklošičeva cesta 16, Ljubljana, dobavlja kakor prej, najhitreje **domačo in inozemsko literaturo (knjige, časopise in muzikalije).** Poslužite se našega posredovanja. (—)

* **Učiteljskemu odboru za socialno akcijo** je darovalo učiteljstvo šole Ig namesto venca na grob pokojnega šolskega upravitelja Milana Pavlovca 120 lir. V isti namen je darovalo 120 lir učiteljstvo šole Tomišelj. Iskrena hvala!

* **S postelje je padla in se ubila.** V Idriji se je v eni zadnjih noči pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje 66letne Josipine Kollerjeve, vdove Miljevčeve. V spanju se je prevalila na postelji tako nerodno, da je padla na tla. Pri padcu si je prebila lobanjo in si pretresla možgane. Obležala je nezavestna nekaj ur, dokler se ni njen sin, ki jo zaposlen v rudniku, vrnil domov. Brž je sklical ljudi in obvestil karabinjerje, a ko so prihiteli na pomoč, je bila nesrečnica že mrtva.

* **Otroka je povozilo.** Iz Horjula so pripeljali na kirurški oddelek komaj 4letno Angelo Tomaničevo, hčerkico orožniškega narednika. Mala Angela je brez nadzorstva hodila po cesti, pa jo je podrl neki avtomobilist in ji prizadejal nevarne poškodbe po vsem telesu.

* **S češenj padajo.** Včeraj so v ljubljansko bolnico pripeljali 14letnega Ferdinanda Nablerja, delavčevega sina iz Ribnice, in pa 14letnega Ivana Štreklja, delavčevega sina iz Kozarij. Oba sta obirala češnje, pa sta padla z drevesa in se močno potolkla po glavi. Nabler pa je dobil tudi precej hude notranje poškodbe.

Iz Ljubljane

„Nespameten ko konj"

Ljubljanske ulice so po večini ozke. Posebno tiste, po katerih je speljana proga električne cestne železnice, ponekod celo dvotirna. Po takih ulicah brzijo tramvajski vozovi navadno tik pločnika; na tej ali oni ulici je proga malo pomaknjena proti sredini cestišča, tako, da more stati med tramvajem in hodnikom pešec ali celo kolesar brez življenjske nevarnosti.

Kadar se mi mudi, se zmerom peljem s tramvajem — to čudovito iznajdbo našega stoletja. Zdaj, ko je vroče, se vozim kar stoje spredaj pri vozniku. Tu je boljši zrak, večje obzorje — in človek marsikaj vidi.

Doživi pa tudi kaj razburljivega. N. pr. zadnjič, v središču mesta je bilo, v taki ozki ulici. Med hodnikom za pešce in vozom cestne železnice — prostora komaj za človeka. Vozilo je veselo brzelo naprej — nenadoma, nekaj metrov spredaj stopi mlajši gospod s pločnika na cestišče ... Kri mi je zaledenela v žilah, voznik je kar zardel od strahu ... že sem videl nesrečo — pa ni bilo nič. Voznik ni utegnil niti malo zmanjšati hitrosti. Odbrzeli smo naprej, za nami pa se je razlegal prešeren krohot ... Nič posebnega! Samo malo podražiti in prestrašiti je hotela nespodobno vesela družba tramvajskega voznika! Saj če stopiš s pločnika, se še ne podaš v nevarnost — proga je malo vstran. Sprevodnik bo pa le mislil, da ne veš, da ti sledi voz in bo skušal ves prestrašen ustaviti ...

Nekdo je pripomnil: »Neumen je ko konj.«

O tej primerjavi sem tisti dan mnogo mislil, a nisem prišel do zaključka in tudi bi ne bil, če bi ne bil pomagal slučaj.

Par dni pozneje sem se spet peljal s tramvajem, na sprednji strani stoje pri vozniku. Nobenih dogodkov. V Gradišču pa smo od daleč zagledali pred gostilno voz s konjsko vprego. Lep, visok pram je ponosno čakal svojega gospodarja, ki se je očividno krepčal v gostilni. Plemenita žival pa je najbrže že dolgo čakala, kajti potegnila je voz skoraj na sredo ceste in mirno stala na progi...

Voznik je že mislil ustaviti težki električni voz, zavore so že zaškripale in bolj iz navade je pozvonil, mogoče ga bo slišal gospodar konja in bo prihitel, da napravi red. Saj konj je imel na oči ščitnike in ni mogel videti, da ovira promet, da je v nevarnosti. Kaj še!

Na kratko zvonenje tramvajskega voznika, se je pametna žival hitro ozrla, doumela položaj in se lepo umaknila do roba pločnika, da je mogel voz nemoteno nadaljevati svojo pot ... —mir.

*

u— **Vremenske muhe.** Vreme kar naprej nagaja in uveljavlja svoje najnenavadnejše muhe. V sredo pod večer je začelo takorekoč z jasnega rahlo deževati. Noč je bila nekaj časa močno soparna in oblačna, da se ni mogel pokazati skoraj polni mesec, proti jutru pa se je ozračje znatno ohladilo. V jutrnjih urah je ležala nad Ljubljano precej gosta megla — v normalnih razmerah znanilka lepega vremena — nebo pa je ostalo oblačno kar naprej. Ozračje je bilo tudi čez dan težko in soparno. Živo srebro se je držalo popoldne nad 30 stopinjami Celzija.

u— **Položaj podnajemnikov.** Pišejo nam: Socialni ukrepi v stanovanjskem vprašanju, ki so v Italiji že pred mnogimi leti dodobra omilili trenje med stanodajalci in stanojemalci, se zdaj blagodejno uvajajo v prakso tudi pri nas. To dejstvo so s posebnim veseljem sprejeli podnajemniki, med katerimi je mnogo socialno šibkih ljudi, ki si prav zavoljo svojih nerodnih gmotnih razmer niso mogli ustanoviti lastnega doma, pa so zdaj navezani na gostoljubnost družin, ki jim za primerno vsoto nudijo sobo ali vsaj majhen kotiček. Zdaj, ko je število prebivalstva v Ljubljani naglo naraslo in je veliko povpraševanje po stanovanjih in sobah, se je začela precej živahna konkurenca in mnogi izmed podnajemnikov, ki ne zmorejo visokih najemnin, bi ostali brez strehe, če jih ne bi zakon ščitil. Sodišče v Ljubljanski pokrajini namreč razumeva zakonska določila tako, da tudi podnajemniku ni mogoče povišati najemnine in da je tudi zanje veljavna samo sodna odpoved, ki je sodišče izreče na podlagi dejstev. S tem je položaj podnajemnikov po zaslugi italijanskih oblastev znatno olajšan.

u— **Violinistka Pina Carmirelli,** ki bo koncertirala v ponedeljek 14. t. m. v veliki filharmonični dvorani, je diplomirala na konservatoriju Giuseppe Verdi v Milanu iz violine leta 1930 in iz kompozicije leta 1935. Svoje študije je nadaljevala pri znamenitem prof. A. Seratu na akademiji v Sieni in na akademiji sv. Cecilije v Rimu. Na raznih glasbenih tekmovanjih je dobila prve nagrade tako na proslavi Stradivarija leta 1937. v Cremoni in na veliki Paganinijevi proslavi leta 1940 v Rimu. Umetnica stalno koncertira po vseh kulturnih središčih, spremlja jo na klavirju pianistka Maria Sala. Koncert bo pod pokroviteljstvom Visokega Komisariata. Začetek točno ob pol 9. zvečer. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Ribarsko društvo v Ljubljani** priredi v nedeljo 13. t. m. izlet na Vrhniko. Gg. člani in njihovi prijatelji se vljudno vabijo. Ribji lov za člane je isti dan dovoljen. Odhod iz Ljubljane ob 7.45. (—)

u— **Popravilo tramvajske proge.** Ko je bilo tramvajsko omrežje v Ljubljani pred leti znatno razširjeno in dotedanje enotirne proge podvojene, so položili na oglu Poljanske ceste in Strossmajerjeve ulice pri Poljanski gimnaziji kretnico. Kadar tramvajski voz pelje čez izogibališča, mora zmanjšati hitrost. Razumljivo je, da je taka ovira na odprti progi zamudna, zato se je odločila uprava cestne železnice, da bo zdaj nepotrebno kretnico odstranila. Dela so že v teku, tako da ni oviran promet. Proga bo v kratkem urejena in vozovi bodo spet drčali po gladki progi.

Rdeči križ poroča

Na Poizvedovalni oddelek je prišlo nekaj obvestil. Svojce naprošamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi c. 22b.

Antič Nevenka, Bečička Rudolf, Breznik prof. — za Jamšek Marijo, Brnčič Vera roj. Šermezanov, Dolenc Blaž, Dolenc Oskar, Dougan Majda, Golorej Lilijana, Grmovšek Boža, Kalan Emil z družino, Mlakar Aleksander, Osterc Matko, Pernuš Anka, Pintar Slavko z ženo, Popič Predrag, Rihter K. Desa, Sehič Osman, Šerbak Emil, Široki Marica, Šparovec Franc, Švabič P. Branislav, Vehar Josip, Vidic inž. Ivan.

Prosimo svojce niže navedenih, da se zglase v naši pisarni, da dobe neke informacije o pogrešancih:

Jakeb G. Andrej, Jazbec M. Ladislav, Kerin A. Stanislav, Klavžar Jakob, Klič F. Milan, Kogeljnik A. Ivan, Kosi I. Stanislav, Koštamoj J. Franc, Kozoljc F. Niko, Lavrič F. Ludvik, Lavriša F. Jakob, Leopold F. Dragan, Leskovec F. Franc, Marinčič J. Franc, Merzeb J. Leopold, Mršič M. Andrej, Nile J. Franc, Nostič G. Karlo, Plantan A. Anton, Pojc A. Franc, Pokljukar I. Jakob, Poncel J. Franc, Ponikvar M. Mihael, Rančigaj F. Franc, Ratajec I. Ivan, Raznikar M. Franc, Rundušek I. Dragutin, Tavželj A. Edvard, Titan I. Josip, Urbas I. Jakob, Velan I. Jakob, Zamonc F. Franc, Zaplotnik I. Franc, Zrimšek Ivan, Žagar J. Anton, Žigmund A. Anton.

Siamski kralj je ljutomerca pil

Pod tem naslovom piše graška »Tagespost«:

Eden najbolj rodovitnih okrajev Spodnje Štajerske je svet med Muro in Dravo v območju ljutomerskega okraja. Spodnja Štajerska je izrazita dežela sadja in vina. Ta dva njena glavna proizvoda sta znana daleč preko državnih meja. V Ljutomeru, Pekrah, Jeruzalemu in Ptuju — da navedemo samo nekaj imen — uspevajo plemenite trte.

Sloveče vinsko mesto Ljutomer, ki smo ga obiskali, se imenuje že v kronikah iz leta 1878. kot »Lotenverde«. Lahko pa se ozremo še dalje nazaj. Izkopanine so pokazale, da so v teh krajih že stari Rimljani pili ljutomerca, ki se zeleno-zlato blesti v kozarcu. Že pred desetletji je bila ta vrsta štajerskega vina na pariški svetovni razstavi odlikovana z zlato kolajno. Na pojedinah siamskega kralja Rame VI. v Bangkoku so pili ljutomerca. In čudovita jabolka te dežele, mošanjčki, so se prodajala na trgu v Madrasu, kjer so segali po njih ko po posebnih poslasticah. Štajerska jabolka so romala v Indijo ...

Ta dežela med Muro in Dravo je dežela sonca in še v pozni jeseni, ko so zgornještajerski hribi že globoko v snegu, lahko na teh gričih, podobnih valovitemu zelenemu morju, doživiš južno tople ure. V vsej svoji izredni lepoti se pokaže Ljutomer jeseni, v času obiranja in trgatve. Takrat odmevajo stare štajerske pesmi čez dol in breg. Zmerom so pričale, da je ta dežela večno nemška.

Ovčjereja v Ljubljanski pokrajini

Najbolj uspešna je v naših krajih jezersko-solčavska pasma

Ovčjereja je bila v prejšnjih časih pri nas mnogo bolj razširjena ko dandanes in je bila važen del našega narodnega gospodarstva. Kmetje so izdelovali obleke iz domače volne, ker pa je donos volne presegal domače potrebe, so jo odprodali. Odkar so pričeli kupovati tovarniško blago, se je pričela opuščati reja ovac.

Sedanji časi in sedanje potrebe spet stavljajo vprašanje, ali ne bi kazalo med kmetovalci v krajih, ki so primerni za rejo ovac, uvesti koristno ovco, ki daje mnogo užitka in izdaten vir dohodkov. Najvažnejši užitek, ki ga daje ovca, je volna. Poleg tega daje užitno meso, mleko in gnoj. Mnogi kraji v naši pokrajini imajo vse pogoje za uspešno rejo ovac, zlasti pa gorski in hriboviti kraji, kjer je dosti primernih pašnikov, ki se za kaj drugega ne dajo dosti izrabiti. Taki kraji so zlasti po kočevskih ribih, po Suhi krajini in Gorjancih. Ti kraji imajo primerne pašnike z zadostno količino krme, ki jih druge živali ali ne morejo izkoristiti, ali pa ne tako racionalno ko ovce. Z rejo ovac bi se v teh krajih izboljšalo gmotno stanje naših kmetij.

Ovca se redi v pretežni večini zaradi volne, a tudi koža se uporablja za usnje, čreva pa v industriji klobas. Meso ovce ni posebno priljubljeno pri nas, vendar so kraji, kjer je tudi ovčje meso zelo iskano. V sedanjih časih, ko večkrat primanjkuje govejega mesa, pa je ovčje meso dober nadomestek. Če upoštevamo še gnoj, ki je zlasti v hribovitih krajih zelo važen, je ovca zelo koristna žival. Med koristi, ki jih daje ovca, je treba prištevati tudi mleko. Četudi traja molznost ovce letno največ štiri mesece in je množina mleka v enem letu zelo različna ter znaša od 25 do 100 l, je pri večjem številu ovac to lep donos. Iz ovčjega mleka se dela sir, ki ima poseben in pikanten okus. Iz 100 l ovčjega mleka se naredi približno 25 kg sira.

Za uspešno ovčjerejo je odvisna tudi pasma, ki je za naše kraje in razmere primerna. V Sloveniji so gojili več pasem, vendar bi kazalo, omejiti se v naših razmerah na eno vrsto, ki bi ustrezala vsem potrebam. Za naše kraje se priporoča jezersko-solčavska ovca, ki je lepih telesnih oblik, ima prav fino, gosto, čisto in lepo kodrasto volno, ki se striže trikrat na leto in je je do 3 kg. Tudi meso je precej okusno. Zadovoljna je z vsako hrano in pašo ter je dobra tudi za pleme. Na leto daje navadno 2, večkrat pa tudi po 3 jagnjeta. Mlečnost ovce pa je nizka ter znaša letno 40—45 litrov. Poleg solčavske ovce goje zlasti na Gorjancih tako zvano uskoško ovco, ki ima zelo okusno meso.

S Spodnje Štajerske

Za zdravljenje bolniških zavarovancev na področju Spodnje Štajerske so poleg zdravnikov, o katerih smo že poročali, v smislu odredbe pooblaščenca za socialno zavarovanje dr. Hammerja upravičeni še sledeči zdravniki: dr. Kapralov, dr. L. Kramberger, dr. A. Matejčič, dr. S. Ocvirk, dr. M. Sevšek in dr. H. Sollag v okraju Maribor levi breg; dr. W. Doleczek, dr. A. Hronovsky, dr. S. Jagodič, dr. A. Klasinc, dr. A. Schwelz in dr. R. Waidowsky v okraju Maribor desni breg. V celjskem mestnem političnem okraju: dr. J. Cerin, dr. A. Fischer, dr. E. Gollitsch, dr. J. Herzmann, dr. W. Negri, dr. V. Tominšek, dr. H. Zeder, dr. H. Hönigmann, dr. W. Ritter, dr. H. Weikmann. V celjskem podeželskem okraju: dr. A. Baireuther, dr. Charlotte Baireuther, dr. R. Mikusch, dr. J. Potrata, dr. J. Ruprecht, dr. J. Swischaj, dr. E. Šerko, dr. F. Svetina, dr. F. Trenc in dr. P. Voušsek. V konjiškem političnem okraju: dr. E. Ankerst, dr. Viktor Stanek. V ljutomerskem političnem okraju: dr. L. Haring, dr. R. Hötzl, dr. E. Klinc, dr. F. Lebar, dr. J. Matthey in dr. P. Sokolow. V ptujskem političnem okraju: dr. W. Blanke, dr. W. Greiner, dr. A. Heiss, dr. E. Peče, dr. N. Poppović, dr. M. Spindler in dr. W. Wessely.

Mlekarji, ki proizvajajo tudi maslo, morajo v smislu odredbe vodje spodnještajerskega prehranjevalnega urada g. Stegmüllerja izročiti maslo pri bližnjem zbirališču masla. Za mariborsko mestno okrožje je zbirališče masla v mlekarski zadrugi v Tegetthofovi ulici 51.

Mrtvec v betnavskem gozdu. Te dni so našli v betnavskem gozdu pri Mariboru že razpadajoče truplo 76letnega viničarja Ivana Legata iz Kovače vasi pri Slovenski Bistrici. Pokopali so ga na radvanjskem pokopališču. Komisija je dognala, da je starček zaradi starostne onemoglosti obležal in umrl.

Globa za prestopke proti čistoči. Politični komisar v Celju A. Dorfmeister je izdal posebno odredbo, po kateri bo moral plačati varnostnemu organu globo ene marke vsakdo, ki se bo na kakršenkoli način pregrešil zoper čistočo na cestah, ulicah in javnih nasadih.

Smrtna kosa. V mariborski okrožni bolnišnici je preminil 19letni posestniški sin Franc Seneković iz Zg. Cmureka. Umrli sta v Mariboru 81letna železničarjeva vdova Marija Lorbek in 64letna zasebnica Terezija Kranjčeva.

Maksimalne cene za novi krompir. Šef civilne uprave za Spodnje Štajersko razglaša, da so določene na navedenem področju v času od 3. do 12. julija sledeče maksimalne cene: za bele, rdeče in modre vrste 22 oz. 20 RM za 100 kg, za rumene vrste 21 do 24 RM. Maksimalne cene, ki so veljavne za producenta, se gibljejo med 12.40 in 15 RM za 100 kg.

Maksimalne cene za svinjino. V smislu odredbe pooblaščenca dr. Müller-Hacciusa so za svinje in prešiče določene sledeče maksimalne cene: pri 150 kg v Mariboru 120 do 122 RM, v Celju, Hrastniku, Trbovljah in Laškem do 119, v ostalih naselbinah Spodnje Štajerske 118; pri 135—149.5 kg po istih plačilnih pogojih; pri 120—134.5 kg v Mariboru po 118—120, v navedenih štirih občinah do 117, drugod na Sp. Štajerskem do 116; pri 100 do 119.5 kg v Mariboru po 114—116, v navedenih štirih občinah do 113, v ostalih krajih do 112. Te cene veljajo za 100 kg žive teže. Povprečna najvišja cena 115—97 RM. Pri ostalih vrstah se giblje cena od 122 do 100 RM.

Drobne novice. V Smetanovi ulici v Mariboru je obležal mrtev osemleten deček, ki se je bil obesil na tovorni avto, pa je zgubil ravnotežje in padel pod kolesje težko natovorjenega vozila.

Najdba okostnjaka. V nekem gozdu nad Selnico ob Dravi je našel posestnik Jakob Bauer človeški okostnjak. Moška lobanja je ležala poleg ostalih kosti, zobovje je že izpadlo. Domnevajo, da je ležal okostnjak na omenjenem mestu okoli šest let. Preiskava še ni dognala, ali gre v tem primeru za zločin ali pa za kakšnega ustreljenega tihotapca.

Političen komisar v Trbovljah. Po ustanovitvi deželnega okrožja v Trbovljah je dosedanji politični komisar v Laškem nastopil svoje mesto v Trbovljah. Pred začetkom poslovanja je bila v Trbovljah kratka svečanost, na kateri sta okrožni pisarni dodeljeno uradništvo pozdravila s kratkim nagovorom politični komisar dr. Ernest Frohner in okrožni vodja štajerske domovinske zveze Heribert Eberhardt.

Zdravstveni tečaji v Ptuju. Nedavno so v Ptuju zaključili prva dva zdravstvena tečaja, ki sta bila deležna precej številnega obiska. Žene in dekleta so se poučile o najpotrebnejšem iz domače bolniške oskrbe. Prav tako so se seznanile o sodobni smotrni prehrani, o uporabi zdravilnih zelišč in o praktičnem obvezovanju ran.

Ga. Roza Zamparutti, lastnica znane zajtrkovalnice v Celju, je s 1. julijem oddala svoj obrat v najem. Ob slovesu so ji gostje priredili majhno domače slavje, na katerem je kvartet »štirih veseljakov« zapel tudi Zamparuttijevo himno, ki jo je bil skomponiral slepi organist Edvard Interberger.

Junaška smrt trentinskega misijonarja

Kakor poroča »Regime Fascista«, je Zavod za afriške misijone v Muralti javil, da je v Vzhodni Afriki padel junaške smrti misijonar oče Delai.

Leta 1939 je odpotoval v apostolsko prefekturo v Gondarju. Po zadnjih vojnih dogodkih je umrl zaradi ran, ki jih je dobil.

---

tom izdolbli v trde skale, saj so na svoji uničevalni poti delali kanale in ceste ter stavili nasipe, kadar je to ustrezalo vojaškim potrebam Tamerlana.

Timur je bil sin poglavarja nekega mongolskega rodu v Samarkandi. Na vojnih pohodih je prepotoval dobršen del Azije tja do meja Kitajske in do maloazijskih obal, pa tudi Rusije do Moskve. Bil je izredno drzen in pogumen človek, čeprav je dobršen del življenja šepal, ker si je v nekem boju poškodoval nogo. Zato so ga turški nasprotniki imenovali »Timur-šepavec«, Perzijci pa Timur-i-lenk (Timur-pohabljenec), iz česar poteka v Evropi najbolj znano ime Tamerlan. S 35. leti je postal emir dežele med Amu-Dario in Syr-Dario ter je tu zasnoval svoj načrt o velikem mongolskem imperiju, ki ga je kmalu skušal izvesti z bliskovitimi in strašnimi vojnimi pohodi.

Že za mladih nog je osivel; ni si dal po mongolsko striči las, a svojim ženam je dopuščal, da so brez zagrinjala prihajale na zabave, ki jih je sam prirejal. Pil je tudi vino. Po takem je bil dokaj svobodnega vedenja in se ni oziral na tradicije svojega rodu. Podrejene poglavarje svojih provinc je obsipaval z darovi in se je delal zelo liberalnega, obenem pa je izgradil, tako špijonažo, kakor je svet še ni poznal; takó je bil o vsaki stvari ob pravem času poučen in je umel siehern upor zatreti brezobzirno kruto.

Nasproti podjarmljenim ljudstvom je bil redkokdaj velikodušen. Ohranjeni so spomini na strašno maščevanje, ki ga je bil pripravil neki vzhodnoperzijski deželi, o kateri je izvedel, da se je upria njegovemu gospodstvu. Poslal je nanjo pravi »uragan pustošenja« in se je prvič poslužil tiste krutosti, ki je potlej še dolgo ostala v spominu narodov, čeprav so bili v tej dobi kar vajeni okrutnih nastopov. Dal je namreč dva tisoč ljudi žive sezidati v »stolp strahu«, da bi tako postavil nazoren primer ustrahovanja in vzgled, kako se Tamur maščuje nad tistimi, ki se drznejo upirati njegovi volji! Dinastijo Herata je izročil krvniškemu meču, mesto Serbedari pa je dal tako porušiti, da je ostal samo kamen na kamnu. Na vrnitvi maščevalnega pohoda si je osvojil še Afganistan. V mestu Seistan, čigar knez se je dolgo junaški upiral, je dal pokončati vse prebivalce; meč zmagovalcev ni prizanesel ne stoletnemu starcu, ne otroku v zibelki. Vojščaki so izropali prav vse, kar je bilo količkaj vredno ropa in na to mesto zažgali. Tudi Ispahan, prekrasno, z vrtovi in z ljubkimi vasmi obdano mesto, je spoznalo Tamerlanovo strašno jezo, čeprav mu je brez obrambe odprlo svoja vrata. Ker prebivalstvo z vsem svojim nakitom ni moglo zbrati toliko blaga, kakor ga je zahteval zmagoviti despot, je Tamerlan odredil, da mu vojščaki prineso 70.000 svežih človeških glav. Iz njih je dal napraviti pred mestnimi vrati več svarilnih piramid. Na vojnem pohodu zoper Tohtamiska ob Volgi so Tamurjevi jezdeci pokončali več kakor sto tisoč moških, ženske in otroci, zakladi in orožje pa so prišli v Tamurjeve roke. V osrčju premagane države, nekje na obrežju široke Volge, je bila prirejena proslava zmage s pravimi orgijami. Na razkošnih pojedinah, ki so trajale 26 dni, so nudili jedi v skledah, okrašenih z dragulji in pijačo v zlatih čašah.

Tamerlan je nesrečne dežele med Eufratom in Kavkazom poplavil s potoki človeške krvi. Armenija je bila spremenjena v grozno puščavo, ki je v nji zavladala grobna tišina; vsa Ukrajina je bila oplenjena; Tano, veliko tranzitno središče za trgovino od Egipta do Perzije z deželami od Španije do Italije in Rusije, so zažgali in prebivalce pobili ali prodali v suženjstvo. Razrušen je bil tudi Astrahan.

Ta neizprosno kruti vladar pa je z druge strani podpiral poljedelstvo in obrt; prepredel je svojo deželo s številnimi prekopi, zgradil mnoge mostove, vrtove in delavnice. Pospeševal je gojenje svilopredjk in osredotočil okrog Samarkande najboljše tkalnice svile iz Perzije in Sirije, naselil cele kolonije kitajskih keramikov ter zbral perzijske, turške, gruzinske in sirske zlatarje. Umetnost in znanost sta za čudo našli svojega zaščitnika v človeku, ki je sicer velel svoji divji soldateski, da naj uniči najkulturnejša mesta v Iranu. Iz svoje prestolnice je napravil prekrasno mesto. Vanjo se je stekal ves plen, ki so ga Timurovi vojaki nabrali na vojnih pohodih. Najlepše knjižnice, kar jih je bilo v tujih mestih, je dal na kamelah prenesti v Samarkando. Nikjer v orientu ni bilo toliko razkošja, kakor je obdajalo Tamerlana v njegovi prestolnici, ki se je odlikovala tudi po krasnih, monumentalnih palačah.

Po daljšem presledku se je spet spustil v vojno, sedaj zoper Indijo. Ta pohod se je končal s Tamerlanovim slavnostnim vhodom v Delhi. To mesto so njegovi vojaki temeljito oplenili in na to porušili do tal; iz razvalin se je moglo dvigniti šele čez poldrugo stoletje. Podobna usoda je zadela Bagdad. Stara kalifova prestolnica je kmalu postala prizorišče groznega pokolja. Koliko ljudi je pri tem izgubilo življenje, kaže dejstvo, da je dal Timur pred zakajenimi razvalinami Bagdada postaviti stodvajset piramid, zgrajenih iz samih človeških glav! In sredi tolikih pokoljev je dal zbrati okrog sebe umetnike, pesnike in znanstvenike in vsak je dobil na koncu kakšno jezdno žival, da se je mogel zateči v katero drugo mesto.

V času svojega dolgega življenja je Timur podjarmil v Aziji sedem in trideset držav. Postal je najmogočnejši vladar vsega muslimanskega sveta. Njegov blazni notranji nemir pa se tudi zdaj ni mogel potolažiti. Nekega dne je s svojo vojsko zopet krenil na vojni pohod. Zavladala je taka zima, da so na poti zmrzovali ljudje in konji, toda Tamur je na vso moč gnal svoje ljudi v smer proti vzhodu. Po prehodu ledenika Syr-Daria je dospel v Otrar, vendar mu tu »ni pomagal ne imperij, ne vojska, ne bogastvo, ne zakladi in ne krona in prestol«, pravi sodobna kronika. Krutemu mogotcu se je približala smrt. Ko se je prepričal, da je ničevo sleherno upanje v rešitev, se je pomiril in vdal usodi. Velel je, da se zbero okrog smrtne postelje njegove žene, emirji in poglavarji rodov. Ko jim je naročil, da naj ga ne objokujejo, je umrl dne 15. februarja 1405. V trenutku, ko je umiral, je završel nad šotori divji uragan, izredno treskanje in bliskanje je strahovalo ljudi, ki so se zbrali okrog umirajočega despota. Ko je Timur umrl, mu je bilo sedemdeset let.

Zapiski

IZ ITALIJANSKE KNJIŽEVNOSTI

O Mussolinijevem jeziku je izšla v zbirki »Tempo nostro« študija H. Ellwangerja z naslovom »Sulla lingua di Mussolini«.

M. Šolohova roman »Tihi Don« je izšel v italijanskem prevodu z naslovom »Il placido Don« pri Bompianiu v Milanu.

Zgodovino rimskega kiparstva je obdelal E. P. Arias v knjigi »Storia della scultura romana«, ki je izšla v Messini.

Bibliografijo študij o italijanski literaturi v letih 1920—1934 je izdal N. D. Evola v zbirki »Vita e Pensiero« (»Bibliografia degli studi sulla letteratura italiana«).

Italijanski tečaj

LIX

30. lekcija. Lezione trentèsima.

Vaja 2. Ve la diro. No, non ne èra sazio. Sì, gliene parlava. Sì, ce li abbiamo trovati. Sì, ce n'èra ancora.

L'Àrabo affamato.

Un Àrabo èra smarrito nel desèrto. Questo uòmo non aveva mangiato da due giorni e si vide minacciato dalla mòrte. Quando, dopo molte ore di marcia, passò vicino ad uno di quei pozzi, dove le carovane fanno bévere i loro camèlli, egli vide sulla sabbia un piccolo sacco di cuòio. Lo raccòlse e lo toccò. »Sia lodato Iddio!« disse, »sòno dàtteri o nocciuòle.« Pièno di questa speranza egli si affrettò ad aprire il sacco, ma alla vista di quel che conteneva: »Ah,« sclamò, »non sòno altro che pèrle!«

Vocàboli

L'Àrabo Arabec, affamato izstradan, smarrire izgubiti, zaiti, il desèrto puščava, vide (pass. remòto) je videl, minacciare groziti, ogražati, la mòrte smrt, la marcia pohod, hoja, passò = pass. remòto je šel mimo, passare iti mimo, vicino a poleg, blizu, il pozzo vodnjak, far bévere = abbeverare napajati, il camèllo velblod, la sabbia pesek, il sacco vreča, il cuòio usnje, raccògliere pobrati, raccòlse (passato remòto) je pobral, toccare dotakniti se, vzeti, toccò = passato remòto je vzel, sia lodato zahvaljen bodi, Iddio = Dio bog, disse = pass. rem. dire, il dàttero datelj, la nocciuòla lešnik, pièno poln, la speranza nada, si affrettò = pass. rem. affrettarsi podvizati se, la vista pogled, contenere vsebovati, sclamò = pass. rem. sclamare vzklikniti, la pèrla biser.

Dovršni pretekli čas. Passato remòto.

I.	*II.*	*III.*	*essere*	*avere*
Passài	vendéi (vendetti)	partii	fui	ebbi
passasti	vendesti	partisti	fosti	avesti
passò	vendé	partì	fu	ebbe
passammo	vendemmo	partimmo	fummo	avemmo
passaste	vendeste	partiste	foste	aveste
passàrono	vendérono (vendettero)	partìrono	fùrono	ébbero

Passato remòto pravilnih glagolov tvorimo tako, da namesto nedoločniških končnic -are, -ere, -ire postavimo končnice -ai, -ei, -ii. Druga spregatev ima v treh oblikah še stranske končnice -etti, -ette, -ettero. Mnogi glagoli druge spregatve imajo lahko oboje vrste oblike, drugi, posebno taki, katerih deblo se končuje na -t (bàttere, ripètere ecc.), stranskih ne rabijo. Naglašen je vedno prvi samoglasnik končnice, uradni pravopis stavi naglas samo v tretji osebi ednine, v naših lekcijah ga bomo stavili tudi na prvo osebo ednine in tretjo množine. Samoglasnik e je v rimskem izgovoru vedno ozek.

Pomen in raba. Significazione ed impiègo

Passato remòto izraža v preteklosti dovršeno dejanje in se prevaja s preteklim časom dovršnih glagolov: vendéi sem prodal, partii sem odpotoval, ebbi paùra zbal sem se, dočim je avevo paura bal sem se. Od imperfetta se torej jasno loči. Manj ostra je razlika med passato remòto in passato pròssimo. Passato pròssimo izraža pretekla dejanja, ki so še v neki zvezi s sedanjostjo, katerih posledice trajajo, na pr. ho perduto la mia borsa zgubil sem denarnico in sem sedaj bre nje, l'ho ritrovata sem jo zopet našel in jo sedaj imam. Perdéi la mia borsa zgubil sem nekoč denarnico, brez ozira na posledice. Passato remòto se v prvi vrsti rabi v književnem jeziku, v anekdotah, romanih itd., dočim se v vsakdanjem govoru rabi večinoma le passato pròssimo.

SPORT

Drobiž iz Hrvatske

V nedeljo sta v Zagrebu **Gradjanski in Hašk** odigrala prijateljsko tekmo, ki se je končala po odlični igri Gradjanskega z njegovo gladko zmago 3:0 (2:0). Čeprav je bil Gradjanski oslabljen, je vendarle pokazal, da za enkrat med zagrebškimi moštvi nima enakovrednega nasprotnika. Na igrišču je bilo okoli 3.000 gledalcev.

V ostalem je **Gradjanski** poskrbel za čim izdatnejšo inozemsko konkurenco in se zdaj pogaja **z dunajsko Vienno**, da bi v nedeljo 13. t. m. igral z njo, najprej na Dunaju, pozneje nekoč pa še revanžno tekmo v Zagrebu. Morda tudi ni izključeno, da se bo dal ta spored spremeniti tako, da bodo Dunajčani najprej nastopili v Zagrebu in bo šele potem Gradjanski šel v goste tjakaj.

Povratna tekma v tako imenovanem budimpeštanskem božičnem turnirju **med Gradjanskim in dunajskim Rapidom** je zdaj dokončno določena na dan 10. avgusta v Zagrebu. Kakor znano, je bil Gradjanski v prvi tekmi na Dunaju precej občutno poražen (1:4), tako da bo moral zdaj že zato napeti vse sile, da popravi vsaj prestiž, čeprav svojega končnega mesta med udeleženci tega turnirja ne bo mogel več spremeniti.

Drugo majhno senzacijo v nogometu pričakujejo **v Zagrebu** za to nedeljo, ko bi moral priti tjakaj v goste splitski Hajduk, in sicer na tekmo za veliki pokal s Concordijo. Ali bo Hajduk res prispel, še ni čisto sigurno, ker je treba prej urediti razne formalnosti glede potovanja, glede katerih pa so trenutno še precejšnje težave.

V zagrebškem smučarskem klubu »Skiklubu«, ki ga je poverjenik za sport na Hrvatskem razpustil, je bil imenovan za poverjenika Vladimir Bedenko, uradnik mestne hranilnice. Enaka usoda je doletela tudi drugi smučarski klub Zagreba, in sicer »Skiklub Slalom«, ki mu je bil postavljen za poverjenika uradnik Rudolf Antolić.

V Karlovcu so preteklo nedeljo vozili kolesarji na 75 km dolgi progi v smeri proti Generalskemu Stolu in nazaj za prvenstvo karlovškega kolesarskega podsaveza. Zmagal je dirkač karlovške »Zvjezde« Brozović po ogorčeni borbi v zadnjih metrih proge.

V Osijeku je gostoval amaterski prvak Madžarske Pecsi Vasutas iz Pečuha proti domačemu moštvu Rapidu. Tekma je ostala neodločena 3:3.

Od drugod

Kakor piše »Gazzetta dello Sport« se pripravljajo vsi vojaški oddelki, ki so nastanjeni v naši pokrajini, na večji nogometni turnir, v katerem je za zmagovalca razpisan tako imenovani »soški pokal« (Coppa Isonzo). Turnirja se bo udeležilo 8 moštev, ki vsa pripadajo poveljstvu divizije »Isonzo«. Kakor pišejo, je najmočnejša sestava ona, ki jo bo poslal v boj ženijski oddelek A. Turnir bi se imel pričeti prihodnjo nedeljo, vendar iz prej omenjenega vira ni razvidno, kje bodo te tekme.

V Stuttgartu so imeli preteklo nedeljo zanimivo mednarodno nogometno tekmo, v kateri so gostovali Španci. Mestna reprezentanca Barcelone je zmagala nad izbrano enajstorico Stuttgarta z 2:1 (1:0). Španci so se pokazali v odlični formi in so svoje gostitelje prekašali v vseh pogledih, posebno pa v igri z glavo. Na tekmi je bilo 15.000 gledalcev.

Okrožni prvak v tenisu za Ostmarko je postal poročnik dr. Kurt Egger, ki je v finalu spravil nepričakovano zmago nad dolgoletnim mojstrom stare Avstrije von Metaxo v petih setih z 2:6, 6:4, 6:1, 4:6, in 6:2. Med ženskami je dobila prvenstveni naslov Hilda Doleschel, ki je porazila Helgo Wallner s 7:5, 4:6, 6:4.

V Toulousu je Francoz Nakache izboljšal svetovni rekord v plavanju na 200 m prsno s časom 3:36.8. Stari rekord, ki je znašal 2:37,2, je branil Američan Kasley.

Ulica generala Cavallera v Tirani

Župan v Tirani, glavnem mestu Albanije, je dobil dovoljenje, da sme imenovati eno glavnih ulic v Tirani po generalu Ugu Cavalleru, načelniku generalnega štaba italijanske vojske.

Iz Hrvatske

Smrtna kazen za tiste, ki ne oddajo orožja. Na Hrvatskem morajo do 18. t. m. oddati orožje vsi tisti, ki tega doslej še niso storili. Nihče izmed teh, ki orožje do tega datuma oddajo, ne bo ne klican na odgovornost ne kaznovan, pač pa je določena smrtna kazen za vse one, ki bi tudi po 18. juliju nosili ali skrivali orožje.

Poglavnikova slika v državnih uradih. Vse šole in državni uradi na Hrvatskem morajo imeti na dostojnem mestu sliko poglavnika Pavelića. Ob tej priliki objavlja glavni Ustaški stan, da se dobe Poglavnikove slike službenega formata 55x75 cm po 30 dinarjev in originalna fotografija formata 50x70 cm pa po 100 dinarjev. Fotografija v obliki dopisnice stane 2 din.

Vračajo se vojni ujetniki. Dne 8. julija se je vrnilo 500 hrvatskih vojnih ujetnikov iz Nemčije. Kmalu jim bodo sledile tudi druge skupine ujetnikov, tako da se bodo v kratkem vrnili vsi Hrvati, ki so se nahajali v nemških vojaških taboriščih.

Prva tovarna jadralnih letal je začela z delom. Prvi učitelji jadralnega letalstva bodo te dni zaključili tečaj, nato pa bodo začeli s poučevanjem omladine, ki se želi posvetiti letalstvu.

Prepovedane so prekratke kopalne obleke. Savska kopališča so v teh vročih poletnih dneh prepolna kopalcev. Židom je dostop na kopališče najstrožje prepovedan. Policijske oblasti pa so izdale odredbo, da morajo biti kopalne obleke pristojno krojene, zlasti ženske ne smejo preveč razkazovati svojih lepih udov, pa tudi moški ne smejo nositi kopalnih oblek brez hlačnic.

Z zagrebškega živilskega trga. V prejšnjem tednu je bilo na zagrebškem živilskem trgu dovolj zelenjave, prispele pa so že tudi prve breskve in sveže smokve. Izboljšal se je dovoz jajc, ker je bila na razpolago tudi večja količina eksportnih jajc. Trg je bil nekoliko bolje založen z govejim mesom in svinjetino, slabše z jagnjetino. Jajca so po 1.75. Veliko povpraševanje je še vedno po masti in slanini ter po suhem mesu. Še vedno je na trgu premalo mleka, dočim je surovega masla nekaj več. Cene piščancem so pretirano visoke, prav tako ostali perutnini. Mlade gosi prodajajo po 50 do 55 dinarjev, kokoši 40 do 50, race 30 do 40, piščance po 30 do 35 komad. Tudi zelenjava ima visoke cene. Paradižnike prodajajo po 25 do 28 dinarjev kilogram, zelena paprika je po 2.50 do 4 din komad, krompir, ki ga je že dovolj, je po 2 do 4 din kg, dočim je bil še pred kratkim po 8 din.

Hrvatska za svoje ujetnike v Srbiji. Takoj po vzpostavitvi neodvisne Hrvatske so bili podvzeti vsi ukrepi za zaščito Hrvatov izven državnih meja, predvsem za vojne ujetnike in številne uradnike in nameščence, delavce in koloniste, ki so živeli in služili v Srbiji, zlasti v Južni Srbiji. Nemške oblasti so s hrvatskimi ujetniki lepo postopale in so jih poslale v posebna taborišča, kjer so dobivali boljšo hrano in uživali več svobode ko drugi. Kmalu pa so nemške oblasti začele pošiljati vse Hrvate domov. Posebni odposlanci hrvatske države so obiskali vse ujetniške tabore, v katerih so Hrvatje. Največ ujetnikov je v Srbiji, Bolgariji, Albaniji, Grčiji in Italiji. Iz Srbije, Albanije in Bolgarije so se vrnili že vsi. Zdaj jih je samo še okoli 150 v Solunu, od koder pa se bodo tudi kmalu vrnili. V Skoplju pa čaka na povratek več sto hrvatskih družin. Tam skrbi bolgarski Rdeči križ za prehrano Hrvatov, ki so ostali brez vseh življenjskih sredstev. — Srbi, ki žive na področju nove Hrvatske, so vsi zadržani v ujetniških taboriščih. Večino teh so že odposlali dalje proti severu. Preko Rdečega križa bodo njihove družine obveščene o njihovih novih bivališčih.

Obnovljen železniški promet med Hrvatsko in Nemčijo. Na Hrvatskem so te dni spet začeli izdajati železniške karte za postaje na področju nemške okupacijske cone. Tako se dobe zdaj direktne vozovnice s postaje Zagreb, Zagreb Sava, Zaprešić in Savski Marof do postaj na zasedeni štajerski. Na hrvatskih postajah se plačajo vozovnice v dinarjih, v smeri iz nemških mest proti Hrvatski pa v nemških markah. Vozovnice se bodo izdajale samo v eni smeri in veljajo štiri dni. Nobene vozne olajšave niso veljavne, razen za otroke polovična cena. Na določenih hrvatskih postajah se bodo izdajale tudi direktne vozovnice za nekatera mesta v nemškem rajhu.

Glasba za film »Zaročenca«

Kakor poroča »Il Regime Fascista« so znanemu italijanskemu skladatelju in akademiku Ildebrandu Pizzettiju poverili izdelavo glasbenega parta za film po Manzonijevem romanu »Zaročenca«. V zvezi s tem opozarja list, da je že Ponchieli za neki libreto po tem romanu zložil toplo in dramatično glasbo.

Smrt v cementni jami

Huda nesreča se je zgodila 50letnemu delavcu Francescu Salviju iz Casale pri delu ob neki tamkajšnji cementni jami. Med tem ko je nakladal tovor cementa na voziček, je iz vzrokov, ki jih še niso razčistili, padel v 30 m globoko jamo, nanj pa je padel voz z vsem tovorom. Salvijevi tovariši so takoj prihiteli na pomoč, vendar so nesrečnika izvlekli iz jame že mrtvega. Oblastva so odredila preiskavo, da se dožene krivda za to nesrečo.

Dežni plašči iz zapornih balonov

V nekaterih švedskih krajih, kjer so preteklo zimo končali mnogi angleški zaporni baloni, ki so jih viharji odtrgali, so letos velika moda nepremočljivi plašči iz blaga tega balona. Srečni ljudje, ki so utegnili vloviti kakšen takšen balon, trdijo, da so ti plašči najboljši na svetu.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 11. julija: Via mala. Izven. Cene od 7.60 Lit navzdol. Igra skupina slovenskih mariborskih igralcev.

Sobota, 12. julija: Okence. Izven. Cene od 7.60 Lit navzdol. Igra skupina slovenskih mariborskih igralcev.

Nedelja, 13. julija: Via mala. Izven. Cene od 7.60 Lit navzdol. Igra skupina slovenskih mariborskih igralcev.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 11. julija: zaprto. (Generalka).

Sobota, 12. julija: Pri treh mladenkah. Premiera. Red premierski.

Nedelja, 13. julija: ob 10. dopoldne: Javna pevska preizkušnja. Izven. Cene od 5 Lit navzdol. Ob 20: Pevska tekma. Izven. Cene od 10 Lit navzdol.

Radio Ljubljana

Petek, 11. julija.

Ob 7.30 poročila v slovenščini, 9.45 pestra glasba. V odmoru napoved časa. 8.15 poročila v italijanščini, 12.30 poročila v slovenščini, 12.45 pesmi in melodije, 13 napoved časa, poročila, 13.15 komunike Glavnega stana Oboroženih sil v slovenščini, 13.20 odlomki iz operete, dirigira mojster Arlandi, 14. poročila, 14.15 radijski orkester, dirigira M. Šijanec, 14.45 poročila v slovenščini, 17.15 koncert pianistke Marije Golie, 17.40 koncert sopranistke Rine De Ferrari, 19. tečaj italijanščine, poučuje prof. Stanko Leben. 19.30 poročila v slovenščini, 19.45 operna glasba, 20 napoved časa - poročila, 20.20 predavanje v rigira mojster Angelo Questa, 21.15 konslovenščini, 20.30 simfonični koncert, dicert pianista Marijana Lipovška in violinista Alberta Dermelja, 22 slovenske narodne pesmi poje slovenski vokalni kvintet in podeželski trio, 22.45 poročila v slovenščini.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Kdor išče službe, plača za vsako besedo L. —.30, takse L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—. Najmanjši znesek je L. 7.—. Za ženitve in dopisovanja se računa vsaka beseda po L. 1.—, taksa L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 20.—. Za vse druge oglase pa stane vsaka beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 10.—.

Službo dobi

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Hišnik
oženjen, brez otrok, po možnosti obrtnik ali nastavljenec, se sprejme. Oglasiti se pri Dr. Matku, Gledališka ul. 4. 12575-1

Postrežnico
za dopoldanske ure iščem. Vpraša se dopoldne: Rimska cesta 10/I., levo. 12556-1

Modno krojačico
pomočnico sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12555-1

Pletiljo in navijalko
sprejmem takoj. — Traun, Vošnjakova 4/I. 12551-1

Brivskega pomočnika
ki zna trajno, vodno in železno ondulacijo, sprejme takoj Zupanič Edo, brivec, Metlika. 12554-1

Službe išče

Beseda L —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 1.—.

Šivilja
z okusom in prakso gre takoj šivat na dom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Šivilja«. 12572-2

Gospodična
mlada, inteligentna, z najboljšo prakso, išče mesto zobozdravniške asistentke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Odličen nastop«. 12576-2

Trgovski pomočnik
mlad, priden ter pošten, z dobro prakso vseh strok trgovine, želi namestitve takoj ali pozneje. Za čas tudi proti voljni plači. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marljiv in mlad«. 12570-2

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Potniki

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Potnika
za umetno lesno obrt iščem za Ljubljano event. celotno Pokrajino, s kavcijo 500 L. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno«. 12573-5

Živali

Psa
čiste pasme »Windhund«, izredno velikega in zelo lepega, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12562-27

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

15.000 kg apnenega prahu
prodam. Industrija apna, Dobrepolje. 12567-6

Železno blagajno
in pisalno mizo prodam. Pavletič, Dalmatinova 7. 12559-6

Kupim

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Negative
ali posnetke od Ljubljane kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12558-7

Mehanične statve
nove ali rabljene za tkanje svilenega blaga kupim. Širina najmanj 100 cm. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Statve«. 12557-7

Kolesa

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Kolesa zopet
nekaj novih in rabljenih naprodaj pri »Prometu« (nasproti križanske cerkve). 12553-11

Žensko kolo
dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Žensko kolo«. 12578-11

Izgubljeno

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Kdo ve kaj
o svetlozelenem moškem kolesu reg. št. 5005, tov. št. 469607, naj javi proti visoki nagradi na ogl. odd. Jutra. 12560-28

Stanovanja

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Brezplačen pouk
ali konverzacijo italijansko, nemško, rusko nudiva tistemu, ki preskrbi enosobno event. dvosobno stanovanje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Avgust-septembet«. 12568-21a

Slovenski novinar
in pisatelj, dolgoletni glavni in resorni urednik dnevnikov in revij, veščtujih jezikov, bivši okrajni načelnik drž. vojne zavarovalnice in tajnik denarnega zavoda išče primernega mesta v Ljubljanski pokrajini. — Ponudbe pod šifro »Značajnost« na oglasni oddelek »Jutra«.

Posest

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Bricelj Miloš
Ljubljana VII, Černetova 14, se povsem neupravičeno izdaja kot pooblaščenec moje pisarne. V izogib vsakih eventualnosti opozarjam na to moje cenj. stranke in jih naprošam, da mi vsak nadaljnji poskus zlorabe moje tvrdke blagovolijo javiti. Kunaver Ludvik, edini gradbeno strokovno naobraženi, koncesijonirani posredovalec pri nakupu in prodaji nepremičnin, Miklošičeva 34, telefon 20-37. 12566-20

Pohištvo

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Pohištvo
dobro ohranjeno, prodam takoj zaradi odpotovanja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12563-12

Pohištvo
moderno, dobro ohranjeno, za dvosobno stanovanje s kuhinjo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 2727. 12565-12

Informacije

Interprete giurato
della lingua italiana, zapriseženi tolmač za italijanski jezik dr. Mikuletič Fortunat, Kralja Petra trg 9 — tel. 34-32. 36-31

Spedicijska tvrdka »Jugoport«
carini v Postojni vse uvozne in izvozne pošiljke. Hitra odprava. Dopisi »Jugoporte Rakek, telefon št. 3. 12467-31

Dopisi

Beseda L 1.—, taksa —.60, za šifro L 2.—.

Dvgnite dospele ponudbe v oglasnem oddelku
ARU, Bale, Drevo, Delavno dekle, Dobra plača, Klavir, Krojač, Kočevje, Lire, Limuzina, Lepo čisto, Mala industrija, Mirna 64, Motor, Maricika, Pomlad, Preproge, Poštenost, Pisarna, Poštena 12, Pomoč beguncev, Redka prilika, Razumna, Rožica v gumbnici, Strogi center, Sodobno in hitro, Srečen zakon, Snaga, Sekoteks, Stroj, Srečа naklonjena, Sem zelo potrebna, Takoj iščem, Trgovec potnik, Ugodno prodam, Upokojenka, Ugodna prilika, Vestna kuharica, V dvoje, Zmožen fotograf, Zabava, Zmožna kuharica, 40.

J. Esteven 2

SKRIVNOSTNA KRČMA

Res je bil Johson tako dejal. Razložil nama je bil, da malokdo potrebuje tako prostorno hišo, več milj daleč od obljudnih središč in tik ob cesti. To je hiša, ki ji je usojeno, da ostane gostilna, in Johnson ni bil našel nikogar, ki bi jo maral vzeti v ta namen.

»Kakšnega slovesa, gospa?« sem zajecljala, in v duhu so se mi oglasili dvomi o učinkovitosti vodovodnih napeljav in o trdnosti strehe.

Namesto odgovora je najprej izrekla svoje mnenje o Johnsonu.

»Ta človek vam je pravi prevejanec. Naju dva je vsekako speljal na led. Vidite, gospod Gervaise si je najel mlin za delavnico. Do krčme mu ni bilo; a Johnson mu je obljubil prvenstvo, če bi se ponudil kak najemnik, tako da bi lahko v miru delal in se gostilna ne bi znova odprla. Toda hiša vam je bila oddana v najem, nama pa ni nihče zinil besedice.«

Začutila sem se nekoliko krivo. Da povem po pravici: gospod Johnson je bil sicer nekaj namignil o tem, da ima z umetnikom dogovor, vendar pa je odkrito dodal, da se ne misli meniti za to, ker mu je ljubše, da pride gostilna vendar že spet v zakup.

»In zdaj nama jo je zagodel,« je nadaljevala gospa Bodleyeva. »Sodim, da Johnson v zakupni pogodbi ni omenil nesreč, ki so se zgodile, še manj pa hišnega duha.«

»Duha?«

»Da. Vsaka hiša ima svojega duha,« je zatrdila in odločno prikimala z glavo, »a vi ste nemara premladi, da bi kaj vedeli o tem.«

Ker mi je konec koncev dvajset let, sem ponosno vzdignila glavo in rekla:

»Ne, gospa, nihče ne more pričakovati, da bi poslovni človek govoril o duhovih. In kakšne nesreče so se zgodile v tej hiši?«

Nekaj trenutkov je molčala, pripirala veke in si sesala ustnice. Ko je spregovorila, je bil njen glas čudno tih, in večkrat je pogledala okrog sebe, kakor bi se bala, da ne bi kdo poslušal. Jela sem se vpraševati, ali ni nekoliko prismojena.

»Se vam je že zgodilo, da ste slišali pasje tuljenje?« je rekla s šepetajočim glasom.

»Nu da,« sem neodločno pritrdila, »zdi se mi, da sem slišala nekaj takega.«

Mračno je prikimala.

»Ni prijetno, če človek sliši v ‚Nesrečni krčmi' ta glas. Vprašali ste, kaj se je tu zgodilo, a? Johnsona vprašajte, koliko jih je zadnjih petdeset let že skušalo imeti v tej hiši gostilno, pa se jim ni obneslo.«

»Kako — ni obneslo?«

»Ker so umrli, gospodična Leejeva.« V tihem glasu in v skrajni udržanosti njenega govorjenja je bilo nekaj takega, da me je stresal mraz. »Umrli,« je ponovila. »Nobena reč se ne more obnesti, ako človek umre, jelite? Toda skušajte me razumeti: umrli niso kake izjemne smrti, marveč za običajnimi boleznimi, krčnimi žilami, nezgodami in tako dalje. Izjemna plat vsega tega je...« Tu je premolknila. »Menda nimate namena, da bi tu sami prebili noč?«

Odgovorila sem, da je prav tak moj namen.

»Bog vas obvaruj!« je zamrmrala. »Nikar ne delajte tega. Peljite se v Ashland ali pa pridite k nam, le tu nikar sami ne prenočujte. Kajti, kakor pravijo, izjemna plat vse zadeve je v tem, da so vsi, ki so tu umrli, umrli ponoči, ko so sami prenočevali v tej hiši. To je čista resnica, gospodična Leejeva, vsakogar lahko vprašate. Takšen je tukaj red že od Harrimanovih dni.«

Obliznila sem si ustnice.

»Harrimanovih?«

»Da. Harriman je bil slepec, ki je pred petdesetimi leti imel to gostilno. Saj sva govorila o duhu te hiše. Harriman je imel velikega, divjega psa, ki je bil njegov drugi jaz in ga je vodil povsod, kamor koli je šel. Bil je trdosrčen, hudoben človek. Pravijo, da je imel za služkinje same priseljenke in jih je izžemal do smrti. Tisti čas ni nihče gledal na to, če je tuje dekle umrlo v tem kraju. Nazadnje pa je nastal škandal. Harriman je izginil, in z njim vred pes. Nikoli več ni nihče slišal o njih, in od tistih dob ima gostilna ime ‚Nesrečna krčma'.«

Glas se ji je utrnil in zategnila si je ruto okrog ramen.

Poskusila sem dati svojemu glasu brezbrižen zvok.

»Pred petdesetimi leti,« sem rekla.

»Kaj je hudobcu čas?« je dihnila gospa Bodeyeva. »Gospodična Leejeva, nikar ne ostanite nocoj sami v tej hiši!«

V tem sem se bila zbrala. Res je, da po takšnih razgovorih ni bilo prijetno ostati čez noč v tej samoti. Ali po drugi strani sem zelo trmoglava, in starka me je bila razdražila. Nisem je dolžila, da bi si bila svoje istorije sama izmislila: bile so pač bajke, kakršne rade cveto na kmetih okrog zapuščenih hiš. Dva, trije preprosti slučaji utegnejo z leti postati dvajsetorica, posebno če je bila hiša ves čas zapuščena. Kar se pa tiče pasjega tuljenja, so bili dimniki zelo visoki, in vse popoldne je pihal precej močan veter. In končno je bilo najbolj očitno v vsem govorjenju gospe Bodeyeve to, da me je hotela po vsaki ceni prestrašiti. Najbrže je bila sama močno praznoverna, in vrhu tega sem razločno čutila, da sta tako ona kakor njen gospodar z nezadovoljstvom sprejela glas o prihodu sosedov, ki skoraj gotovo ne bodo tihi ljudje. Skratka, nisem ji privoščila zadoščenja, da bi videla, češ, kolikanj me je prestrašila. In še to: kaj bi si mislila mati? Zanašala se je name, da bom ostala in pazila na naše pohištvo. Zvečer je bilo treba opraviti še marsikaj, in hotela sem, da bi bilo jutri, ko se pripelje z bratom, vse v najlepšem redu.

»Oh!« sem dejala. »Ko bi bilo res tako, sem prepričana, da bi mi bil gospod Johnson kaj omenil. Vedel je, da mislim tu prenočiti.«

Starka me je krivo pogledala.

»Kakor vas je volja. Storila sem svojo krščansko dolžnost in vas posvarila.«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.